І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 81-83 Grand St. Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740
Тел. з Ню Йорку: BArcly 7-4125

РІК LXV. Ч. 102. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. ЧЕТВЕР, 29-го ТРАВНЯ 1958 П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MAY 29, 1958 No. 102. VOL. LXV.

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСАВ ЗАКОН ПРО ЗБІЛЬШЕННЯ ПОШТОВИХ ОПЛАТ

ЗБІЛЬШЕНО ОПЛАТИ ВІД ЛИСТІВ, КАРТОК ЧАСОПИСІВ І КНИЖОК ТА РЕКЛЯМ

Вашингтон. — 27-го травня президент Айзенгавер підписав поштовий закон, згідно з яким збільшено оплати за посилки всіх кляс та збільшено платні коло 500,000 поштових працівників. Збільшено оплати таким способом: звичайний лист — 4 центи (замість 3); летунський лист — 7 центів (6); летунська картка ¢5 (4); звичайна картка ¢3(2). Ці збільшені оплати обов'язують вже від 1-го серпня ц. р. Збільшено також оплати від часописів і книжок, які почнуть обов'язувати від 1-го січня найближчого року. Це збільшення поштових оплат дасть державній скарбниці коло 550 мільйонів долярів річно, що дозволить зменшити дефіцит поштового департаменту, який річно виносить коло 700 мільйонів долярів. Але одночасно збільшено платні 500,000 поштовиків пересічно на 10 відсотків, що збільшить видатки федеральної скарбниці на 265 мільйонів долярів річно. Збільшення платень діє взад, від 1-го січня 1958 року, що коштуватиме додатково державну скарбницю 96 мільйонів долярів. Президент заявив, що підписав той закон тільки тому, що в ньому є добрі деякі його пункти. В цілому Айзенгавер є проти того закону, бо оплати за поштові пересилки збільшені замало, а платні поштовикам забагато підвищені, що причиняється до збільшення федерального дефіциту. Президент пропонував збільшити оплату від позамісцевих листів з трьох до п'яти центів, але Конґрес погодився на збільшення тільки до чотирьох центів. Айзенгавер був проти того, щоб поштові працівники дістали збільшені платні з важністю від 1-го січня цього року. Президент заявив, що внаслідок ухвалення такого закону Конґресом, поштовий департамент не зможе здійснювати свого пляну, щоб змодернізувати поштові уряди в головніших містах, де є більший поштовий рух. Президент висловив надію, що Конґрес при найближчій нагоді поправить новосхвалений поштовий закон в тому дусі, щоб департамент пошти не був дефіцитовий.

Невдача з випуском сателіта „Ванґард 2"

Вашинґтон. — Голова відділу для справ сателітів при Крайовому Ком-і для Справ Року д-р Ричард В. Портер заявив в 5:30 год. перед полуднем 28-го травня, що випущений сателіт „Ванґард 2" не дійшов до орбіти Землі і впав на землю. Цей сателіт був у третій частині керованої ракети „Ванґард", і хоч всі три частини цієї ракети правильно були випущені, то сателіт, який був в „носі" останньої частини, не дійшов до орбіти, і не міг кружляти довкола Землі, тільки впав на землю. Д-р Портер заявляє, що все ж таки це випущення другого сателіта при допомозі ракети „Ванґард" дало науковцям досвід, який корисний буде в дальшій їхній праці. Сателіт „Ванґард2" мав досліджувати космічне проміння.

Айзенгавер відкрив першу велику атомову електрівню для мирних цілей

Шіппінґпорт, Па. — Президент Айзенгавер 26. травня з Вашинґтону відкрив першу більшу атомову електрівню в Шіппінґпорті, Па., яка має постачати електричну енерґію, що вистачала б на освітлення місцевости з 250, тисячним населенням. Ця церемонія відкриття була спізнена, бо ця електрівня почала діяти вже 18-го грудня 1957 року. Збудування цієї електрівні коштувало 121,100,000 долярів. На відкритті було коло 1,500 гостей, в тому численні урядовці, науковці, та представники 17-ох держав. Президент Айзенгавер говорив через телевізійну стацію з Білого Дому: „Ця електрівня черпає свою енерґію з атому і вона нам показує, що можна б зробити не тільки в Америці, але і в цілому світі, коли б заставити атом працювати на добро, а не на знищення людства.

Сенатори Проксмаєр і Морс проти допомоги ЗДА диктаторським режимам

Вашинґтон. — Два демократичні сенатори Вільям Проксмаєр із Висконсину і Вейн Морс з Ореґону заявили, що виступатимуть проти того, щоб американську допомогу діставали ті держави, якими керують диктатори. Проксмаєр сказав, що внесе доповнення і поправки до законопроєкту про допомогу закордонові, який прийняла Палата Репрезентантів, в тому дусі, щоб тієї допомоги не могли діставати Юґославія, Домініканська Республіка і Савді Арабія. Член Сенатської Закордонної Комісії сенатор Морс заявив, що він погоджується з сенатором Проксмаєром, і що уряд мусить переконати сенаторів в тому, що ЗДА дійсно повинні допомагати диктаторам. Також і сенатор Морс заповів, що буде вносити доповнення до законопроєкту про допомогу закордонові.

ПРЕЗИДЕНТ ДВАЙТ Д. АЙЗЕНГАВЕР СКЛАВ „НАЙКРАЩІ ПОБАЖАННЯ ДЛЯ ПАМ'ЯТНОЇ КОНВЕНЦІЇ" УНСОЮЗУ

У другому дні нарад, що тривали до пізньої ночі, вичерпано всі звіти і дискусію над ними

Клівленд, Огайо. — Президент Двайт Д. Айзенгавер переслав телеграфічно своє послання із найкращим побажаннями для учасників 24-ої Конвенції УНСоюзу, що відбувається тут у готелі Статлер, від понеділка 26 травня ц. р., підкреслюючи в ній важливість таких організацій, як Український Народний Союз, і їх вклад у „збагачення Америки". Послання президента Двайта Д. Айзенгавера для Конвенції УНСоюзу, переслане на руки головного предсідника Дмитра Галичина, в українському перекладі звучить: „Члени Вашої Організації своїм прив'язанням до найкращих українських культурних і релігійних традицій зробили видатний вклад у збагачення Америки. У Вашій єдиній спільноті, складеній із людей з усіх частин світу, ми даємо приклад широкої добродійности, яка випливає з єдности і взаємного розуміння. Найкращі побажання для пам'ятної Конвенції. Двайт Д. Айзенгавер". Зібрані на Конвенції делеґати прийняли відчитане предсідником Конвенції п. Йосипом Лисогором привітання від Президента З'єдинених Держав Америки з великим ентузіязмом. Крім Президента, свої привітання для Конвенції переслали: міністер праці Канади Михайло Стар, сенатор Ірвінґ Айвс з Ню Йорку, конґресмен Лоренс П. Дваєр з Ню Джерзі та інші. Між численними українськими привітами, що їх відчитав заступник предсідника Конвенції д-р Василь Палідвор, були привітання від д-ра Степана Витвицького, президента УНР в екзилі, Українського Конґресового Комітету, підписане його директором Василем Мудрим, від Наукового Товариства ім. Шевченка, підписане його генеральним секретарем проф. Володимиром Кубійовичем, від Української Вільної Академії Наук, підписане проф. Михайлом Вступовим, проф. Д. Горняткевичем і проф. Л. Чикаленком, від Організації Оборони Чотирьох Свобід України, підписане проф. І. Вовчуком, від Крайової Пластової Старшини ЗДА, підписане З. Корчинським і Ольгою Кузьмович, від Об'єднання ДОБРУС, підписане Петром Павловичем та ряд інших. Попереднього дня, крім уже згаданих, вітав Конвенцію п. Яків Ємець від СВУ.

Звіти і дискусія

Обширні звіти з діяльности членів Головного Уряду, зокрема Головного Екзекутивного Комітету були раніше надруковані окремою книжкою та на два тижні перед Конвенцією розіслані всім делеґатам, щоб вони мали час і нагоду з ними познайомитися. Тому то на самій Конвенції тих звітів не відчитувано, а тільки кожний із звітодавців їх доповнював та коротко реферував. Складаючи свій звіт, головний предсідник Дмитро Галичин, звітував також за померлого перед роком сл. п. Григорія Германа. У своєму звіті гол. предсідник Д. Галичин подав загальну характеристику усієї діяльности УНСоюзу за останніх чотири роки, зокрема характеристику його теперішнього організаційного і фінансового стану, ілюструючи свої вияснення відповідними діяграмами. У звіті головного предсідника приділено велику увагу видавничій, культурній та іншим ділянкам багатобічної діяльности тієї найбільшої української організації у вільному світі. Загальну характеристику активности УНСоюзу доповнили заступник гол. предсідника адв. Михайло Пізнак і п-ні Ґеновефа Жеребняк, звертаючи окрему увагу на деякі ділянки, що ними вони спеціяльно займалися. Головний касир Роман Слободян звітував про фінансовий розвиток і стан УНСоюзу. Д-р Вол. Ґалан, звітуючи за головну Контрольну Комісію, ствердив взірцевість господарювання майном УНСоюзу та поставив внесення на признання абсолюторії всім членам Головного Уряду. Далі звітували інші члени Головної Контрольної Комісії: інж. С. Куропась, Іван В. Іванчук, Петро Кучма й інж. Володимир Коссар з Канади. Короткі доповнення до своїх надрукованих звітів подали головні радні: Дмитро Шмаґала, Іван Кокольський, Анна Чопик, Марія Демидчук, Андрій Джула, Тарас Шпікула, Ярослав Падох, Василь Гусар, Володимир Дідик, Микола Давискиба й Олена Штогрин.

За редакцію „Свободи" звітував головний редактор А. Драган, Звертаючи увагу на те, що хоч як велике є майно УНСоюзу і хоч як велику вартість мають зібрані важким трудом понад $20 мільйонів, то все ж таки вони є краплиною в морі того, що тепер видається у змаганні за бути-небути між двома антаґоністичними світами: західнім світом волі, до якого ми належимо, та східнім світом рабства, жертвою якого впав український нарід. Натомість, твердив звітодавець, атомова доба не тільки не змінила, але ще й скріпила давню правду про більшу силу слова, ніж її мав колись меч, а тепер навіть атомова супербомба. Цим і треба міряти вартість „Свободи" та інших видань УНСоюзу.

Дебати над звітами охоплювали всі справи американської України

Після звітувань членів Головного Уряду і редактора „Свободи" розгорнулась над цими звітами жива дискусія, що тривала майже до 12-ої години ночі та в якій основно обговорено і вияснено великий комплекс справ і проблем, які становлять зміст діяльности УНСоюзу. В дискусії забирали голос численні делеґати з багатьох міст і стейтів ЗДА та провінцій Канади, виступаючи в імені своїх виборців, членів УНСоюзу. Після дискусії Конвенція одноголосно схвалила заяву довір'я звітодавцям.

Овація для Д. Галичина

Предсідник Конвенції Йосип Лисогір, покликаючи до звіту головного предсідника Дмитра Галичина звернув увагу, що саме на цій Конвенції завершується 25 років з того часу, як Д. Галичин був обраний на екзекутивного урядовця УНСоюзу, виконуючи до 1950 року функції гол. секретаря, а від того часу функції гол. предсідника. Делеґати на Конвенцію, повставши з місць, довготривалими оплесками вшанували цього заслуженого діяча. Грімкими оплесками прийнято опісля заввагу предсідника Конвенції, що гол. касир Роман Слободян у звітовому часі відзначав 40-ліття своєї діяльности на відповідальному пості фінансового керівника УНСоюзу.

Конвенцію часто відвідують представники місцевої американської преси, а нарадами від їх початку прислухуються редактор Василь Софронів Левицький від „Вільного Слова" в Торонті і ред. Микола Денисюк від „Овиду" в Шикаґо.

Хрущов пропонує знову „пакт неаґресії"

ЗАПОВІДАЄ ДАЛЬШЕ ЗМЕНШЕННЯ ВІЙСЬКА У САТЕЛІТНИХ КРАЇНАХ

Москва. — У вівторок 27-го травня ц. р. проголошено тут обширний комунікат на закінчення нарад 8-х комуністичних держав так званого Варшавського пакту з комуністичним Китаєм і його трьома азійськими сателітами в характері обсерваторів. Найістотніші такі подробиці того комунікату: Совєти заповідають дальше обмеження збройних сил в сателітних країнах, разом на 119.000, в тому числі 55.000 у Румунії, 23.000 у Болгарії, 20.000 у Польщі, 20.000 у Чехословаччині і 1.000 в Альбанії. З раніше заповідженою редукцією совєтських збройних сил на 1958 р., ця редукція має охопити 400.000 війська. Совєти закликають держави НАТО також зредукувати свої війська. Водночас вони пропонують державам НАТО підписати між бльоком НАТО і бльоком Варшавського пакту „пакт неаґресії". До комунікату додано повний текст пропонованого такого пакту. Совєти погрожують, що коли б західні держави встановили на терені Західньої Німеччини ракетні бази, то вони встановлять такі бази в Східній Німеччині, в Польщі і в Чехословаччині. За західніми коментарями — ця погроза пуста, бо насправді Совєти давно вже уладили ракетні бази в названих сателітних країнах. Зрештою, комунікат стверджує „повну солідарність, тісну приязнь і одностайність" в усіх комуністичних країнах і знову повторює давні пропаґандивні фрази про західній, зокрема американський імперіялізм та підготовлювання війни бльоком НАТО.

В Італії центр здобув у виборах більшість

Рим. — За остаточним підрахунком голосів з усіх виборчих округ, в недільних і понеділкових парляментарних виборах виграв там центровий бльок партій, хоч і не дуже великою більшістю. Центровий бльок матиме більшість 52-х мандатів в нижчій палаті парляменту і 20 мандатів у Сенаті. На 246 мандатів у Сенаті, центр матиме 133, скрайня лівиця 98, а правиця 15. З шістьох призначуваних президентом сенаторів більшість належить також до центру. У нижчій палаті парляменту керівна Християнсько-демократична партія матими 273 послів (на 12 більше, ніж мала), праві соціялісти 23 (на 4 більше), лібералі 16 (на 2 більше), республіканці й радикали 7 (на 2 більше), інші центрові партії 5 (на 1 більше), разом — центрові партії матимуть 375 (на 21 більше). Однак водночас дуже сильними вийшли знову комуністи, які здобули 140 мандатів (на 3 менше) і їх ліво-соціялістичні поплентачі з 84 мандатами (на 8 більше), — разом цей лівий бльок матиме 224 мандати. Щодо голосів, то християнські демократи зібрали 12,508,674 голосів, а комуністи 6,700,812. Неофашисти і дві монархістичні групи дещо втратили.

Ливан сповільнює свою скаргу на терені ОН

Бейрут. — Міністер закордонних справ Ливанської Республіки д-р Чарльз Малік заявив, що він волів би, щоби спір Ливану з З'єдиненою Арабською Республікою Єгипту і Сирії полагодити на терені Арабської Ліґи, а не виносити на терен Ради Безпеки ОН. Тому, що в суботу цього тижня Арабська Ліґа нараджуватиметься в Тріполі в Лібії над цією справою, то д-р Ч. Малік відкликав плянований відлет з початком цього тижня до Ню Йорку. У зв'язку з цим відкликано теж заповіджене на вівторок у цьому тижні засідання Ради Безпеки ОН. ЗДА й Англія, які підтримують теперішній прозахідний режим президента Каміля Шамуна і прем'єра ас-Солга проти опозиції, яка хоче передусім „невтральности" Ливану, — воліли б, щоби спір був полагоджений мирно і щоб в Ливані настав спокій без потреби встрявання туди Об'єднаних Націй і без англо-американської одвертої інтервенції. З припливом до Ливану американської зброї — акція вірного урядові війська осягнула в різних пунктах поважний успіх. Крім цього, уряд проголосив офіційно набір цивільних до окремої міліції. Тому, що ця міліція здебільша складається з арабів-християн, її зріст може викликати реакцію мусульманів. Міністер закордонних справ Англії Селвайн Ллойд заявив на зборах Консервативної партії, що участь закордонних чинників у заворушеннях в Ливані не підлягає сумніву.

● **Президент Фінляндії Урго Кекконен** дістав під час свого перебування в Москві несподівану оферту від Хрущова: Совєти готові побудувати у Фінляндії своїм коштом металюрґійну фабрику, яка затруднювала б фінських робітників і таким чином допомогла б зменшити безробіття. Фабрика працювала б для совєтських потреб і — очевидно — стала б новим осередком комуністичної пропаґанди.

ПРЕМ'ЄР ФРАНЦІЇ ЗГОЛОСИВ ДИМІСІЮ

ПРЕЗИДЕНТ НЕ ПРИЙНЯВ. — ГЕН. ДЕ ҐОЛЬ ЗАЯВИВ, ЩО ПРИСТУПИВ ДО „ТВОРЕННЯ РЕСПУБЛІКАНСЬКОГО УРЯДУ". — ПРОГОЛОШЕНИЙ КОМУНІСТАМИ СТРАЙК НЕ ВДАВСЯ.

П'єр Пфлімлен

Париж. — Французький прем'єр П'єр Пфлімлен зголосив на руки президента Франції Рене Коті димісію цілого уряду. Безпосередньою причиною для цього стало голосування над принциповою резолюцією про конечність перевести радикальну зміну конституції для скріплення екзекутивної влади у Франції. Хоча Пфлімлен відніс формальну перемогу, бо „за" голосувало 408 послів, а „проти" лише 165, проте між тими, що голосували за резолюцію було 150 комуністів, а між тими, що спротивились — було 76 послів з Незалежної партії та 16 де-ґоллістів. Безпосередньо перед голосуванням три міністри з уряду Пфлімлена, члени правої Незалежної партії, виступили з уряду. Тому Пфлімлен заявив, що в теперішній час, коли його уряд повинен скріпитися, а не послабнути, він не може далі керувати державними справами. Однак президент Коті заявив, що покищо резиґнації не приймає, поки не переконається, що можна покликати інший уряд. Ото ж — за заявою Пфлімлена — він рішився „затримати теперішню повну урядову відповідальність". За коментарями преси — не є виключене, що резиґнація Пфлімлена прийшла у висліді його тихого порозуміння з ген. де Ґолем. Прем'єр Пфлімлен признався, що вночі з понеділка на вівторок він перевів із де Ґолем довгу розмову. Де ця зустріч відбулася і які були подробиці розмови — не сказав. Зате сам ген. де Ґоль оприлюднив нову заяву, в якій ствердив, що приступив до звичайної процедури, потрібної для встановлення республіканського уряду, здібного запевнити єдність і незалежність цієї країни". „Сподіваюся, що ця процедура буде продовжуватись і край, своїм спокоєм та достойною поведінкою, викаже бажання успішного закінчення підготови". Ген. де Ґоль ще раз виразно закликав до зберігання спокою та відмови від усякої „акції", „відкіля вона не приходила б". Він, мовляв, не міг би такої „акції" затвердити. Водночас він звернувся до армії, фльоти і летунства, щоб вони здисципліновано підпорядковувались своїм командантам — генералові Салянові, адміралові Обойно і генералові Жуґо. Ця заява генерала де Ґоля викликала захоплення в Альжирі та всіх правих кіл, що підтримують де Ґоля. Зате Соціялістична партія, обурена, що де Ґоль проголошує підготовлювання нового уряду, коли ще існує леґальний уряд, заявилися проти участи в уряді де Ґоля і проти підтримування його в будь-який спосіб. За коментарями преси — відмова соціялістів виключає насправжній „єдиний фронт" республіканських сил за новим режимом, що його очолював би генерал де Ґоль. Проте всі вважають, що прихід до влади де Ґоля є тільки питанням недовгого часу — стверджують коментатори. — Проголошений комуністичною професійною спілкою ґенеральний страйк не вдався. Дві інші професійні спілки — соціялістична і католицька — відмовились вийти на страйк. У копальнях, в комунікаційній системі і по фабриках тільки тут і там були труднощі, але назагал публічне життя у Франції йшло нормальною ходою. За загальним ствердженням, робітництво у Франції не виявляє революційних настроїв у боротьбі проти де Ґоля, так само, як не видно сил, які хотіли б робити революцію в його користь.

На Кипрі йде братовбивча боротьба

Нікозія. — Неспокій на Кипрі, який до цього часу здебільша мав характер терористичної боротьби підпільної грецько-кипрської організації ЕОКА проти Англії, або, в найгіршому випадку — боротьби між грецькою більшістю і турецькою меншиною на Кипрі, раптом перетворився в боротьбу внутрі самої грецької спільноти. Грецьке громадянство на Кипрі приймало до цього часу пасивно акти терору проти греків, що співпрацювали з англійською адміністрацією. Однак убивство двох робітників, членів професійної спілки, яка стоїть під впливом соціялістичних і ліберальних кіл, викликало гостру реакцію серед робітництва. Почались акти саботажу проти домівок правих організацій, підпалено головну станицю правої професійної робітничої спілки. У Нікозії і Фамаґусті відбулись вуличні демонстрації з окликами і транспарентами проти націоналістів. Єпископ Антим, який діє як тимчасовий голова Грецько - православної Церкви на Кипрі і в тому характері також як політичний лідер кипрських греків, вернувся з Греції, де він конферував з архиєпископом Макаріосом. Він заявив, що коли теперішні переговори з англійським урядом знову скінчаться невдачею, то Греція передасть справу Кипру знову до Об'єднаних Націй.

В АМЕРИЦІ

● **Колишній президент Гаррі С. Труман** виїхав із своєю дружиною на кораблі „Індепенденс" в одномісячну подорож по Середземньому морі. Про ситуацію у Франції Труман відмовився будь-що сказати, заявивши, що на теми закордонної політики повинен говорити президент ЗДА. З панством Труманами поїхав також колишній суддя Семюел І. Розенман із дружиною.

● **Конґресмен Чарльз О. Портер** заявив, що, згідно з його інформаціями, голова Атомової Комісії адмірал Луїс Л. Стравс 30-го червня ц. р. зрезиґнує з свого становища. На цьому пості Стравс є від 1953 року.

● **В Лос Анджелесі**, Каліфорнія, заарештовано п'ятьох осіб, які виготовляли автоматичні пістолі для повстанців на Кубі. При цьому сконфісковано коло 200 автоматичних пістолів. Всі заарештовані особи, кубинського походження.

● **26-го травня** закінчився шкільний рік в центральній середній школі в Литл Року, Арkенсо. Під час парадного закінчення на шкільному стадіоні не було жадних виступів. Але поза стадіоном поліція заарештувала 5-ох неґритянських хлопців і одного білого. Чорні юнаки мали зброю, а білий був арештований за те, що оплював білого учасника шкільної церемонії.

● **Нюйоркська поліція** остерігає автовозіїв, щоб обережно їздили під час триденного „вікенду". і повідомляє, що при допомозі збільшеного числа поліцистів та гелікоптерів контролюватиме автовий рух на міських перехрестях і в головніших пунктах автострад. Сто поліцистів і 10 поліційних старшин роздаватимуть брошури про безпечну їзду.

● **У Рок Норті**, Тексас, сталася жахлива катастрофа. Бейлі Джейніс впала в рів 15 стіп завглибшки. З одинадцяти осіб, які кинулися її рятувати, шість згинуло: мати цієї дівчинки, священик і четверо дітей. Джейніс Бейлі врятувати не вдалося.

В Шикаґо відбудеться Другий Науковий З'їзд Українських Лікарів ЗДА і Канади

Ню Йорк. — В днях 30, 31 травня і 1 червня ц. р. відбудеться в Шикаґо, у залях готелю Ля Саль, Другий Науковий З'їзд Українських Лікарів ЗДА і Канади, влаштований Українським Лікарським Товариством в Америці. Тематикою першого дня З'їзду, присвяченого пам'яті проф. Маріяна Панчишина, будуть справи громадські і цього дня виступлять із доповідями лікарі Т. Лапичак, Р. Осінчук і Р. Слесницький. У другому дні, в суботу до полудня і по полудні будуть прочитані доповіді старших і молодих українських науковців із ЗДА й Канади, між якими виступить славний дослідник вірусів, професор Бейлорського університету (Тексас) д-р Леонтій Дмоховський. Крім нього читатимуть свої доповіді д-ри: В. Петришин, Р. Сіменс, О. Шандра, Т. Воробець, Р. Осінчук, Ю. Трухлий, П. Моцюк, В. Федорців, С. Стецьків, Р. Шкільник і В. Трухлий. Третій день З'їзду буде присвячений організаційним справам. Увечорі в суботу відбудеться бенкет — зустріч з представниками громадянства, в офіційній частині якої промовлятимуть — голова УЛТ д-р Ярослав Воєвідка, голова Відділу УЛТ в Шикаґо д-р М. Симинович і д-р Іван Дачишин. Після зустрічі відбудеться баль.

У СВІТІ

● **У Москві** відбувається конференція, в якій беруть участь 8 членів так званого Варшавського пакту, себто СССР і його сім европейських сателітів, а також 4 „обсерватори" — комуністичний Китай і його три азійські сателіти, разом 12 держав. Єкатеріна Фурцева, одинока жінка, що є членом президії компартії СССР і приятелькою Хрущова, на вузькому комуністичному вічі говорила про „13 соціялістичних держав світу". З цього вимірковують, що московські головачі рішили не виключати Юґославії з сім'ї „соціялістичних країн" і будуть старатися залатати спір з Тітом.

● **Турецький уряд**, у боротьбі проти інфляції й дефіциту торговельного балянсу, наклав дуже високі мита на імпорт всіх товарів з-за кордону. Внаслідок цього у великій мірі утруднене також спроваджування американських тракторів і інших сільсько-господарських машин. Дійшло до того, що багато турецьких селян вернулись до прадідівських способів: орють волами і примітивними плугами.

● **В Англії** відбувся поєдинок між двома студентами славного Оксфордського університету. 20-річний Денніс Кросс образив словесно 23-річного Крістофера Ваддї. Цей останній викликав його на двобій. З своїми секундантами з'явилися вони вдосвіта на леваді, в довгих чорних сурдутах, циліндрах і білих рукавичках. Ображений вибрав за зброю — 6 пляшок шампану. Кожному дали по три пляшки. Змаг ішов за те, хто перший поцілить противника корком з пляшки. У газетній вістці не сказано, чи студенти мусіли також випити усі ті пляшки шампану.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ТРУДНОЩІ ЗАКОРДОННОЇ ПОЛІТИКИ ЗДА

Кількакратний лавреат нагороди Пуліцера за найкращі політичні репортажі в американській пресі, Джеймс Рестон, запевняє, що в своїй недавній подорожі по Америці, особливо по її середніх і західніх стейтах, спостерігав він куди глибшу реакцію американського громадянства на останні події у широкому світі, ніж назверхня реакція урядових чинників у Вашингтоні. Американський громадянин хвилюється, що його надії не сповнилися.

Коли міжнародний комунізм із своїм центром у Москві став ворогом Америки ч. 1, американський громадянин слухав уряду і вірив, що ЗДА мусять допомагати вільним народам у світі, щоб поставити на ноги їх економіку і політично, військово та духово з'єднати їх під своїм проводом. Загально вважалось, що фінансова допомога ЗДА закордонові — це засіб тимчасовий, на час післявоєнної господарської кризи. Так само вважалось, що з бігом часу і збільшенням суми, що її ЗДА видають на підтримання інших країн, антикомуністичний міжнародний бльок більшатиме й кріпшатиме.

Одно й друге не виправдалось. Найкращим доказом того, що витрачання мультібільйонових квот для закордону стало хронічним тягарем для ЗДА, є новий бюджет на 1958/59 рік, в якому Президент домагається нових 2,958,-000,000 дол. для закордону і 644,192,500 з минулорічного переносу. Саме тепер ведеться боротьба за привернення в Сенаті 400,000,000 дол., що їх „зрізано" в Палаті Репрезентантів. Але справа не так у грошах, як у тому, що вони, замість приєднувати Америці приятелів і цементувати протикомуністичний бльок, викликають нібито протилежний наслідок: зріст у світі протиамериканських настроїв і успіхи Москви в її холодній війні, веденій протягом 12-ох років проти Заходу.

І тому американське громадянство потрясене вістками про виступи проти Америки в Парижі, в Альжирі, в Якарті в Індонезії, в Бейруті і Тріполі в Ливані, в Каїро і Токіо, в Лімі і в Каракасі. Справа не тільки в тому, що комуністи ведуть підривну акцію і вчиняють вуличні бешкети. Опозиційні настрої в Англії зросли не в зв'язку з внутрішньополітичними спорами, а в зв'язку з військовою політикою англійського уряду, опертою на ЗДА, згодою на американські летунські й ракетні бази в Англії. Річ не в комуністах у Франції, а в політиці союзного з Америкою уряду, який послабив НАТО, відтягнувши з европейського континенту 400,000 вояків, що ними воює тепер в Альжирі. У Південній Америці не тільки комуністична вулиця, але й інтелектуальні кола вбачають у ЗДА головного спричинника господарської кризи, що навістила їхні країни. Логічно — щось таки не в порядку з плянуванням зовнішньої політики ЗДА, до якої входить і засаднича теза американської зовнішньої політики про пакти колективної безпеки, і економічна поміч закордонові, союзним, невтральним та навіть комуністичним країнам (Югославія, Польща), для скріплювання антимосковського фронту, — кажуть собі „сірі" американці.

На останній пресовій конференції державного секретаря Дж. Ф. Доллеса запитали, чи не гадає він, що хвиля останніх антиамериканських виступів на чотирьох континентах вимагає ревізії американської зовнішньої політики. Доллес заперечив цьому. З свого боку Конґрес, під враженням демонстрацій у країнах Південної Америки проти віце-президента Ричарда Ніксона, виявив куди прихильніше, ніж на початку сесії, відношення до справи схвалення нових сум на допомогу закордонові. Ніхто з відповідальних державних мужів ЗДА і на мить не думав „мститися" на малих країнах, в яких ображено віце-президента ЗДА. Але згаданий на вступі американський публіцист пригадує, що Доллес погрожував Франції „болючою переоцінкою", коли французький парлямент робив труднощі в прийнятті Західньої Німеччини до протисовєтського бльоку. І тому „переоцінка", перевірка зовнішньої політики ЗДА і способів її здійснювання не тільки не є виключена, але логічна, якщо вона далі зустрічатиме в світі такі труднощі.

Обидві партії в ЗДА не хочуть робити з зовнішньої політики предмету міжпартійної боротьби в передвиборчому часі, свідомі, що це не принесло б користи державі. Тож тепер політична верхівка зберігає тишу. А втім, можливо, в зовнішній політиці ЗДА прийдуть поважні зміни. Якщо вони підуть по лінії більшої послідовности проти СССР — то це будуть зміни на краще.

Любомир О. Ортинський

ПОЛЯКИ БОРОНЯТЬ ПАМ'ЯТЬ ГОЛ. ОТ. С. ПЕТЛЮРИ

Знеславлення пам'яті Головного Отамана Симона Петлюри, що його допустилася французька телевізія апотеозою підступного вбивства, зробленою в програмі з 28 лютого 1958 р., знайшла відповідну реакцію не лише серед українців, але й серед поляків. „Свобода" вже повідомляла про вміщення протесту редакцією найвидатнішого польського місячника на еміграції, паризької „Культури" (ч. 126, за квітень 1958 р.), як і про те, що з цієї нагоди редакція згаданого місячника склала була на могилі Головного Отамана вінок.

Постава „Культури" не залишилась осамітненою. Крім відомих нам приватних інтерпеляцій різних польських діячів перед французькими колами, можемо занотувати ще один публічний осуд очорнювання світлої пам'яті С. Петлюри у формі передовиці в паризькому тижневику „Сирена" (ч. 17/524), автором якої є Ришард Враґа. Відомий польський публіцист і першорядний експерт у східньо-европейських справах, Враґа є чи не найкращим знавцем доби українізації і її руїни в тридцятих роках, що їх він мав змогу спостерігати зі становища члена польського генерального консуляту в Києві. Уродженець України, знавець української мови, автор належить до тих польських діячів, які в тісному порозумінні й співпраці між незалежною Польщею й Україною бачать ґаранта незалежности обидвох держав, в цьому напрямі спрямована довголітня діяльність Враґи, і в дусі саме цього свого непохитного політичного „вірую" написана згадана його стаття. Автор не обмежується в ній самим лише протестом проти знеславлення Головного Отамана, але порушує цілість польсько-української проблематики та протибольшевицької боротьби і заступає погляди, що будуть цікаві для наших читачів.

„В обороні кличів і національних символів"

називається стаття паризької „Сирени", в якій читаємо: „Українська реакція (на образу пам'яті Гол. От. Петлюри — Л. О.) є для нас, поляків, не лише зрозумілою, але так само дуже близькою нашим відчуттям. Петлюра був вождем нашого братнього народу. Був нашим політичним і військовим союзником тоді, коли молода польська держава під проводом Пілсудського підняла була героїчну превентивну війну з большевизмом, що загрожував тоді цілій Европі. Наші українські союзники були нашими найвірнішими і найхоробрішими комбатантами і у великій мірі причинилися до польської перемоги, до відсунення большевицької навали з-під брам Варшави. Не вільно нам забувати, що це не вони покинули нас у тих трагічних днях осени 1920 року, коли, зрезиґнувавши з первісного пляну допомоги українцям і білорусинам в їх боротьбі за незалежність, ми задовольнилися польською незалежністю... Історична Немезида тяжко нас за це покарала: через двадцять п'ять років після того розпочався цикл наших катастроф, коли то з черги наші союзники почали покидати нас у нашій боротьбі з большевизмом, покидати так само, як це ми зробили з українцями..."

В дальших уступах Враґа змальовує з великим теплом і глибокою пошаною сильветку Головного Отамана і кінчить цей опис так: „Після сорока років його ім'я стало не лише найбільш популярним в Україні серед сорокамільйонового народу, але стало гаслом незламного, величного українського спротиву і визвольного руху". Автор не має сумніву, що український визвольний рух „був завжди розцінюваний большевизмом як найповажніший і найбільш небезпечний ворог. Спираючи свою потугу на єдності й неподільності держави, Совєти від самого початку вбачали в постанні української держави смертельний удар для комунізму. Петлюра, як живий символ боротьби цілого народу, мусів бути засуджений на смерть". Супроти закидів, роблених Петлюрі за нібито допущення погромів, Враґа стверджує: „Факт, що визвольна боротьба й воєнні дії молодої Української Республіки припали на час найбільшого здичавіння і революційної анархії на терені Росії — не може кинути найменшої тіні ані на пам'ять Отамана Петлюри, ані на український визвольний рух... У ті трагічні дні я був в Проскурові... Петлюра не мав жадної влади над містом... С. Петлюра був людиною великої культури, правдивим демократом і соціялістом". Свою статтю закінчує Враґа таким актуальним зауваженням: „Для об'єктивности треба ствердити: частину вини (за недостатню поінформованість Заходу, а головно ЗДА, щодо українських справ — Л. О.) несуть самі українці, які ще й дотепер замало спопуляризували свою справу на Заході... Те саме стосується до нас, поляків. Витрачаємо масу зусиль і засобів на внутрішні справи, на другорядні проблеми, на переконування самих себе, але абсолютно замало працюємо для того, щоб переконати міжнародну опінію в слушності наших засадничих постулятів. Пишу про це не без жалю й гіркоти в столиці ЗДА, де по кількатижневому побуті міг переконатися, як мало знають тут про суть нашої европейської боротьби з комунізмом. Її бачать тут тільки в площині політичній чи суспільній. Те, що найважливіше — її ідейний зміст, або невідомий, або незрозумілий..."

Ковалі майбутнього

З приємністю відзначаємо голос польського публіциста в обороні доброї пам'яті символа українських визвольних змагань нових часів — пам'яті Головного Отамана Симона Петлюри. Для української громадськости цінним є знати, що серед провідних польських діячів на еміґрації є такі діячі як Враґа, що пише: „Петлюра — це клич не лише український, але й польський. Він — символ спільної українсько-польської боротьби за волю обох народів, за волю цілої Европи". І це є не тільки куртуазійний жест з приводу прикрого інциденту з французькою телевізією. Польський діяч послідовно бореться серед своєї суспільности за повне зрозуміння для наладнання польсько-українських стосунків. Враґа, Лободовський, Ґедройц, Бончковський, Чарковський-Голеєвський — і це вже можна сьогодні сміливо сказати — багато інших польських діячів на еміґрації піднялися тяжкої і невдячної ролі пробивати стіну упереджень і ресантиментів своїх польських компатріотів у відношенні до українців та їх визвольних змагань. Їх концепція польсько-українського зближення, що випливає з глибокого зрозуміння геополітичної ситуації наших народів і спирається на базі суверенности обох народів — є цінним збагаченням польської політичної думки, що зреч'тою, все ще вірна анахронічній Дмовщині.

СИТУАЦІЯ СКЛАДНА Й НЕЯСНА

Париж. — Французька криза затягається, і ситуація далі неясна. Ясне тільки одне: криза дуже складна.

В чому неясність ситуації?

Неясність у тому, що досі невідомо (бодай населенню Франції, зданому на контрольовані вістки з Альжиру), яка ж постава армії до уряду: чи виконує вона накази уряду, чи не виконує?

Уряд заявляє, що армія утримує порядок, і що їй передає він свої спеціяльні уповноваження, поновлені парляментом 20-го травня. Це правда, армія утримує порядок і взагалі тримає в своїх руках всю владу в Альжирі. Але чи підпорядковується її командувач, ген. Салян, урядові? Уряд твердить, що так. А коли так, то чому всі вимагають від ген. де Голя, щоб він осудив дії „генералів в Альжирі"? Де Голь тому й заявив на пресовій конференції: якщо уряд не притягає до відповідальности генералів, то що я маю казати?

Отут і починається складність ситуації. Ясно, що Альжир не має сепаратистичних намірів, коли мова про французів у тій країні. Всі там, як і в метрополії, мають досить тієї безконечної війни. Більшість французького населення Альжиру за те, щоб ніяких переговорів з повстанцями не вести і ніяких поступок їм не робити. Але одночасно є багато таких, які вважають, що зломити повстанців може тільки де Голь чи взагалі правий уряд, який обмежив би свободу партій і тим самим змінив режим у Франції.

Тому почались демонстрації проти уряду — за прихід до влади де Голя. Армія правильно зробила, взявши владу в свої руки і погодившись на творення „Комітетів народної безпеки", щоб не допустити до проливу крови, до якого в атмосфері гарячих маніфестацій дійти дуже легко. Але постає питання: чи поділяє військо бажання правих кіл змінити режим?

Напевно поділяє, просто з професійних інтересів, бо стан її при існуючому режимі не блискучий, політика уряду така, що протягом кількох років армія зазнає тільки поразок. Але кінець-кінцем армія стане по боці того, хто виявить, що має державу в руках. Покищо її має в руках законний уряд, і тому армія не виступила проти нього, бо що зробить армія в колоніяльній війні без метрополії?

Але ситуація може змінитись завтра. Які вигляди на те, що правим вдасться взяти владу в руки? Невеликі. Праві намагаються використати ген. де Голя, бо він популярний серед правих і серед багатьох лівих, серед війська і серед аполітичних, бож він — неначе символ Франції, що боролась за своє визволення, він очистив Францію від ганьби поразки 1940 р. і пониження окупації, він вивів її на арену світової політики між великими державами.

Але де Голь ні в чиїх руках не був би іграшкою. Він заявив, і заявив щиро, що не хоче бути диктатором, бо не на те відновлював республіку, щоб її нищити, і ніколи не обмежував демократичних вольностей. Але він хоче влади справжньої, „вийняткових прав для вийняткових завдань у вийнятковий момент". Іншими словами, він хоче зміни партійної системи, яка не дозволяє встановити стабільну владу. Тому прихильники сучасного режиму ставлять його в ряд з крайніми правими, які готові виступити й проти демократії. Але ставлять неправильно.

Для характеристики складности ситуації треба сказати ще й те, що французи — великі леґалісти. Недарма вони під час війни, хоч усі були проти німців, виконували накази уряду в Віші, а не де Голя, і недарма дійшло до бою між фльотою англійською і французькою, яка не хотіла піддатись англійській, коли їй того не наказував леґальний уряд Петена, хоч він і був у співпраці з німцями. Тому змінити леґальний уряд дуже важко, і де Голь на це не піде, знаючи, що не має на кого спертися, щоб провести революцію, не викликаючи хаосу.

Проти всякого перевороту стануть комуністи і всі ліві та позапартійні французи, а в першу чергу синдикати робітників і урядовців. Але — всім ясно, що так далі не може бути, і тому мають скрізь такий чи інший послух люди, що виступають проти уряду. Їх не багато, але вони є і вони можуть використати загальне невдоволення режимом, можуть обернути проти республіки тих, які невдоволені сучасним станом. Тоді почався б хаос, який міг би скінчитися перемогою комуністів, що далеко краще зорганізовані, як праві.

Невдоволення режимом дуже широке і в армії. Шеф штабу ген. Елі подався до димісії, не бажаючи видавати наказів проти генералів в Альжирі, що хочуть зміни режиму й зміни умовин, в яких виконують свої завдання.

Біда Франції в тому, що і прихильники режиму і противники його мають рацію. Якщо уряд береже леґальність, то має рацію. Якщо протиурядові демонстрації притягають до „братерства з французами" тисячі альжирців-мусульман, які мають досить війни й готові на будь-яку, аби виразну, ситуацію, то це підтримує противників режиму. Тому ця криза скоро не закінчиться.

Міністром внутрішніх справ став Жюль Мок, соціяліст, відомий своєю чисткою адміністрації від комуністів у рр. 1947-48. Він втримує порядок, і у Франції панує спокій. Але Франція має свої важкі й давні проблеми, що загниваються через кризу, під час якої не до розв'язування, напр., господарських справ. Тому загальна ситуація погіршується з дня на день. Недавно ухвалено збільшити видатки на військову акцію в Альжирі на 80 мільярдів франків, що означає нові податки, а нові податки означають нове підвищення цін і нове знецінення франка. Девіз дедалі меншає, ситуації не змінить ухвалена 20-го травня заборона видавати девізи на виїзди туристів закордон. Це — капля в морі видатків і справжнього девізового спускання крови, викликаного війною в Альжирі, куди йдуть в першу чергу ті вироби, що давніше експортувалися.

В Альжирі панують революційні настрої, але багатьом впливовим особам ясно, що відірватися від метрополії вони не можуть, бож як вестимуть війну з повстанцями? Тому уряд може вичікувати. Але напруження є, бо противники режиму мають багато арґументів. Та, не зважаючи ні на що, годі собі уявити сьогодні революцію у Франції. Якщо пробувати вгадувати майбутнє, то можна сказати, що за тиждень-два ситуація вже цілком виясниться. Можливо, що політична криза буде далі кваситися і недуга буде продовжуватися. Але не виключений упадок 4-ої Республіки і прихід до влади де Голя.

О. Д-вич

Роман Смаль-Стоцький

„БРАТНЯ ПРИЯЗНЬ"

„Літературна Газета", орган правління спілки поневолених письменників України під таким заголовком принесла 14 лютого ц. р. (ч. 13) репортаж з подорожі артистів совєтської України до Польщі. Що багато говорити. Сергій Козак, заслужений артист, просто патетично жарить стилем Гаркуна-Задунайського: „Мир і дружба — священні для нас слова, сповнені вщерть великого змісту. Заради миру й дружби ми, артисти Радянської України" — і пасхалії! Прегарно — але до котрих міст поїхали, читач цікавиться, і як ті міста тепер звуться в назовництві спілки письменників України?

Варшава, ще таки Варшавою, і до неї щасливо доїхали. Тут їх вітала „Єва", це значить Ева Бандровська, полька з України, що не раз виступала на Шевченківських святах у Варшаві перед другою війною. Далі поїхали до містечка Островєц. Його совєтський артист зукраїнізував на „Островець". Молодець! Але доїхав він до Кракова, що традиційно зветься по-нашому „Краків". Як же зве його Козак? Чи може „ради миру й дружби" зве його „Кракув"? Ні — ані Краків, ані Кракув. Те місто, що його як згадує сам Козак, Міцкевіч назвав „слов'янським Римом", зве він по-„общепонятному, пролетарському" — „Краков". Де є щось „слов'янського" — негайно переходити треба на московську термінологію, щоб не було халепи в Москві, в Третьому Римі, та щоб і „полячішкі" не задавались... Але Тарнів автор презнав польським і зве його Тарнув.

Далі їдуть гості до Катовіц, а не до Катовиць, але по дорозі заїхали до Ниси, а не до Ніси, і вкінці не минули й нашого старого княжого города Перемишля.

Як, читачу, думаєте називає це прастаре українське місто орган правління „спілки письменників" України? Перемишль? Не повірите, тому зацитую весь уступ:

„Пшемисль, де нам випало виступити двічі, нас вразив великою кількістю старих костьолів і безліччю ксьондзів і монахів, яких ще в Польщі багато. Концерти наші пройшли з великим успіхом, при переповнених залях. Послухати нас прийшли й українці, які мають своє товариство в Пшемислі. Один з них, підійшовши до мене після концерту, сказав: „Мій син мене запитував, чи отой Козак, що ми чуємо з Києва по радіо, з вусами і в шароварах? А я бачу: ви всі у фраках". Я йому відповів, що Україна, крім вусів, шароварів і стріх, має багато дечого іншого і ліпшого.

Після другого концерту нас запросили до „домівки", де ми зустрілися з місцевими українцями. Разом з нами були й польські друзі. Пили горілку, співали українських і польських пісень, пили за дружбу польського народу і українців, що проживають на польській землі, і закінчили піснею „Де згода в сімействі".

Бачимо, ще й українці є в Перемишлі, і домівку мають, — а тут приїхали землячки з Києва з „поученієм", що вони живуть у „Пшемислі"! Що за розкішні окази хрущовського охвістя! І доспівались до „де згода в сімействі — де мир і тишина", згадуючи в душі НКВД, концтабори, Катин, Станиславів та Львів, чи пак Станіслав та Львов, і долю Лемківщини... Дійсно „братня приязнь". Сяк чи так, Козак має фрак, але трохи людської гідности й у фраку не зашкодить.

ЛЮБОВ ДОЗРІЛИХ ЛІТ...

Любов дозрілих літ —
устояна вода,
Де лебеді знаходять
свій спочинок,
Де тінь привітна
пада від хмаринок,
І сонце із гілля
на лози погляда.

Забутих друзів лиця молоді
Приходять у хвилини
спогадання,
І перше, вітром
звіяне кохання, —
Як пух верби,
як проліски бліді.

Далеко ранок десь,
і надвечір'я хід
Ще не страшить очей
долонями своїми,
Ми сидимо удвох —
невтомні пілігрими,
Готові підвестись
і вирушати в світ.

Плече коло плеча,
рука коло руки,
Погасли у серцях
всі вуглики секретів,
Ні, ні, не треба їх —
життєвих перелетів
Вже не освітлять
ці забуті світляки.

В путі не страшно й сонця,
й темряви, й імли,
Не страшно і грози,
що ім'я їй — розлука,
Любов дозрілих літ —
це пружна сила лука,
Що випускає в путь
відразу дві стріли.

ВАСИЛЬ ОНУФРІЄНКО

Євген Онацький

ШЛЯХОМ НА РОТТЕРДАМ

(До 20-ліття трагічної смерти сл. п. полк. Є. Коновальця)

(5)

Можу передбачати, що, крім мети розмови зі мною, малося на цілі познайомитися — як і де я живу, оглянути помешкання і т. д. Коли взяти на увагу, що у певних сферах кружляли чутки про певні наші наміри, чого полпредство не могло не знати (інформації Борщака), то тут можуть приходити під увагу й певні супроти мене „превентивні" можливості. Як би там не було, але під слушним претекстом цій людині просто з полпредства вдалося попасти до мого помешкання!! Могла, отже, існувати мета розвідча, для яких цілей — мені тепер годі сказати.

Тепер все це обдумую і під свіжим враженням пишу вам цього листа. Найбільше муляє мене така думка: чому власне до мене явилися з такими пропозиціями, а скажім не до Андрієвського, Онацького, Богуша-Кушніра і т. д.? Адже й до них могли знайти певні претексти. Наразі кінчаю і прошу вас висловити мені свої міркування..."

Але одними відвідинами Івана Івановича справа не скінчилася, і 29 січня 1934 року Сціборський знову писав полк. Є. Коновальцеві:

„Дорогий Полковнику!

Спішу довести до вашого відома наступне: Вчора (в неділю) ввечері до мене знову з'явився посланець моєї „сестри". На цей раз візита його мене здивувала, і прийняв я його дуже зимно. Сказав, що після наших розмов ніяк не гадав його вже бачити, не кажучи вже про те, що, як видно, він і сам це розуміє — його візити мені не бажані з різних поглядів.

У відповідь він заявив, що слова мої його не дивують, але обставини змушують його зіґнорувати незручність його власного становища (настирливість) і просити мене його ще раз вислухати.

Я тоді відповів, що, зрештою, вислухати його — оскільки це мене ніяк не в'яже — можу. Грала тут у мене ролю безперечно цікавість, бо такого „фрукта" надибувати кожного дня не так легко!

Почав він з того, що в першій своїй розмові був дуже здержливий, і всього того, що мав на увазі, не висказав. Хотів він попередньо пізнати й промацати мене. Враження, яке набув він із нашої першої розмови, його не завели. Все це змушує й навіть зобов'язує його висказати все, що має, з повною недвозначністю, тим більше, що тут він виконує не свою волю... Указав теж, що вважає мене за надто вправленого й розумного, щоб я міг все це пояснити заходами сестри й випадковістю його до мене візити тільки на прохання моєї родички. Справа стоїть глибше.

Тут заявив він мені, що говорить зі мною з доручення раднаркома Чубаря. У моїй справі відбулася в Харкові нарада, в якій, крім Чубаря, брали участь Постишев, Любченко, Балицький і Порайко. Директиви цієї наради супроти мене він і виконує, як представник українського радянського уряду. Уряд пропонує мені поворот на Україну, гарантує мені не тільки безпечність, але й повну спроможність відповідальної праці на користь свого народу в цій ділянці, яку я сам оберу. Там усвідомлюють, що акт цей, у випадку моєї засадничої згоди, не так то легко було б перевести, але все це далося б виявити, усталити і оформити нашим пізнішим порозумінням. Його завдання й полягає в тому, щоб ту засадничу згоду від мене дістати або — цілковите заперечення на цю пропозицію. Щоправда, таке заперечення він уже дістав від мене, але в час минулої розмови, коли він усього ще мені не висказав. Тепер це й виконує, а там моя справа...

Вислухавши це, я поставив йому запит приблизно такого порядку:

— Я абстраґую й не вглиблююся в причини, дуже дивні для мене, чому уряд власне до мене звертається з такою пропозицією, а не до інших представників Організації? Але — що найголовніше — на якого біса здався я, з своїм минулим, сучасним, з своїми поглядами і наставленнями, тому урядові? Я йду найдальше і ці заяви про мої здібності, енерґію, вартість фахівця і т. д., які ви минулого разу мені висказали, приймаю не за маневр з вашого боку або компліменти, а за правду. Виходжу з такої пресумпції не тому, що вірю тим вашим заявам, але для того, щоб, припускаючи актуальність цього моменту, могти логічно думати до кінця. І мені просто в голові не вкладається, щоб навіть наявність цих моїх прикмет (коли б ви їх справді визнавали) була настільки для уряду вирішальною, щоб він, іґноруючи все інше, висилав вас спеціяльно для переговорів зі мною! Бож годі думати, що Україна така бідна у вас політичними, культурними й фаховими силами, щоб уряд був змушений звертатися... аж до мене! Коли ж я даю цілком реальну оцінку своїм власним силам і спроможностям, то здивовання ще зростає у квадраті. Отже, не ці моменти змушують вас говорити зі мною, а, очевидно, плянуєте ви якусь акцію, що має на меті мене знищити будь фізично, будь морально, головно через якусь таку комбінацію, яка мала б мене скомпромітувати в очах українського громадянства й моїх однодумців, тим самим послаблюючи наш фронт...

На це відповів він, що такі мої міркування його не дивують. Та коли я людина реально думаюча, то мушу сам відкинути нісенітницю підозрінь, ніби мене уряд хоче фізично знищити. Я мушу реально враховувати могутність радянського апарату скрізь, навіть закордоном, і коли б Харкову була потрібна моя смерть або моїх співробітників, то це він міг би — і може — зробити кожної хвилини, без ніяких для себе комплікацій. Пощо ж, коли б у них малася така мета, іти такими складними дорогами, як заманювати мене аж на Україну?

Після того приступив він до пояснень цілей уряду. Заявив, — вказуючи, що минулого разу він говорив інакше, — що уряд доволі поважно оцінює небезпеку нашого руху для себе, особливо у зв'язку з можливими зовнішніми комплікаціями. Безперечно, не в такій мірі, щоб передбачати нашу перемогу (вона не може мати місця, і про це навіть марно думати!), але в такій, що наш рух може створити деякі комплікації в Україні, викликати марні заколоти, які нічим іншим не кінчаться, як новими масовими репресіями і загибіллю українських людей, до чого наш (радянський) уряд не хоче допустити. Власне під цим кутом харківський уряд розглядає нашу акцію. Вона нічого у висліді не дасть, хіба лише буде виспекульована закордонними чинниками, а це приведе до того, що будівничо-культурна робота на Рад. Україні буде ще більше внеможливлена, і тою обставиною скористаються відповідні шовіністичні елементи в Москві, які безперечно існують і які стараються використати всяку нагоду для того, щоб обмежити національний формою, хоч і соціялістичний змістом, розвиток України. Отже, витворюється парадокс — коли націоналізм, що теоретично присвячує себе служенню народові — на практиці буде його гробокопателем, бо й сам не зробить і унеможливить нашим людям на Україні вести творчу роботу.

БЮЛЕТЕНЬ

Об'єднання б. Вояків-Українців в Америці (ОбВУА)

ПОКЛІН ТІНЯМ КОЛИШНІХ ВОЯКІВ

Між двома світовими війнами устійнилась в Галичині прегарна традиція: щороку на Зелені Свята ходити походами на цвинтарі складати вінки на могилах колишніх українських вояків. Церква під кермою світлого Митрополита давала не раз захист таким здоровим національним задумам, що їх не можна б здійснювати без церковного покрову. Отож ішли церковні процесії на цвинтарі, щоб відправляти Богослужби за Померлих. Ці церковно-релігійні походи щороку перетворювались в національно-патріотичні маніфестації. І центральною точкою цих маніфестацій була церковна відправа у тій частині цвинтарів, де стояли збірні й окремі могили поляглих за волю України. Яке могутнє виховне значення мав той культ — відчувала польська окупаційна влада. Тому з-правила щороку польська поліція розганяла прочан і переводила арешти серед молоді, наставленої на патріотичну маніфестацію в дні Зелених Свят.

Після останнього „великого ісходу" української еміграції на Захід — могили колишніх вояків-українців розкидані по всьому вситу. Нема взагалі українських цвинтарів і не можливо уладжувати туди жалібних ані маніфестаційних походів. Але залишився спомин по тому прегарному звичаєві. А що місією українців у вільному світі є плекати те найкраще, що вони самі, чи їхні батьки принесли з України, то й треба пригадувати той щорічний Зелено-святковий звичай ходження на військові могилки, прикрашування їх квітами й терновими вінками та зрошування слізьми їхніх вояків, приятелів товаришів зброї. Коли ж культ збройної боротьби за українські ідеали належить до статутових обов'язків Об'єднання б. вояків-українців, то Зелені Свята дають найкращу нагоду засвідчити вірність цьому своєму завданню.

Таким чином це число „Бюлетеню" появляється під Зелені Свята, як спеціяльний вияв пошани зорганізованого в Америці колишнього українського воцтва для маніфестаційного проявлювання духового зв'язку між живучими українцями та тінями тих, що своє життя поклали у війні проти ворогів України. Тих героїв куди більше, ніж відомі їхні могили. І давні могили героїв зпід Крут, в колишньому Купецькому саду в Києві і багато інших на цвинтарях України — зрівняні з землею. А невідомих українських вояків, мабуть, більше, ніж їх знає будь-яка інша нація. Були бої, в яких сотнями й тисячами гинули вояки-українці: під Базаром було їх 359, під Бродами кругло 9,000. У 20-их роках вся Наддніпрянська Україна клекотіла повстаннями, в 40-их роках поліські болота і карпатські ліси стали пляцдармом повстанців. Де їхні могили?! Колись, коли воскресне державна Україна і встановлятиме систему культу рідного минулого, напевне виберуть із десятка домовин невідомих українських вояків одну домовину, що її похоронять в Пантеоні, як Символ Воцтва, що полягло за українську волю, як недавно вибрали були Невідомого Вояка збройних сил ЗДА, що поляг в Европі. Але напевно деякі відомі домовини перевезуть із деяких чужинецьких цвинтарів й примістять високо над Дніпром.

Будуть між ними і ці дві домовини, що їх згадується у травні-червні місяцях в українській громаді у вільному світі за щорічною традицією. На першому місці — це свята для всіх українців могила Того, що став символом української збройної боротьби за державність, що став символом непримиренного ворога ч. 1 України — Московщини, — у відношенні до якої нема іншого аргументу, як тільки сила й нема іншого підходу, як тільки збройна боротьба. Це могила Того, перед якою поклоняються всі українські державники на землі сущі без уваги на свою українську область, віру чи партію, бо держава стоїть вище партій і партикуляризмів, а Він був Головою української держави. Пієтизм до пам'яті Головного Отамана Військ Української Народної Республіки і Голови Директорії — Симона Петлюри проявився у цьому році яскравіше, як в минулі роки, коли нікчемні прислужники московських приказодавців затіяли в Парижі провокацію із телевізійною передачею, яка мала на меті безпосередньо очорнити Симона Петлюру, але насправді — всіх петлюрівців в найкращому розумінні цього слова, всіх тих, які прагнуть до самостійної України, всіх тих, які визнають потребу збройної боротьби за неї.

У цьому році відзначається також 20-річчя одного з полководців Армії Української Народної Республіки, який, як і його військовий зверхник Головний Отаман, також згинув із скритовбивчої руки московського провокатора. Полковник Євген Коновалець був командантом тільки одного з Корпусів Армії УНР. Історична заслуга формації київських Січових Стрільців у тому, що вона створила такий тип українського вояка-соборника, який став зразком по нинішній день для дійсного, а не декляматорського способу думання і відчування, і — це важливіше — для соборницького діяння, за критерієм інтересу України, а не однієї области, віри чи партії. Важливою залишається нитка ідеологічної тяглости, а в даному випадку цією ідеологією є — збройна боротьба за Україну проти Московщини. Спільною ниткою пов'язані всі ті, що в різні часи, характері та в різному маштабі очолювали цю боротьбу і за цю ідею — поклали свої голови. Такою ниткою спільної ідеї, боротьби і пролитої крови пов'язане й ім'я командира УПА, генерала Романа Шухевича-Чупринки, якого могила десь у підльвівських лісах.

Українська комбатантська організація поза межами України ОбВУА закликає своїх Членів і Побратимів, щоб вони не злим тихим словом спом'янули в день Зелених Свят, українське свято Померлих і Поляглих, всіх Тих, які боролися, померли, полягли, відійшли, але залишили невмирущий заповіт.

І. К-н

Вояцькі могили на Янівському цвинтарі у Львові.

Богдан Лепкий

НАПИС НА СТРІЛЕЦЬКИХ ГРОБАХ

Лежимо у гробах при дорозі
Де за волю боролись і впали.
Браття! Знайте, що ми не в тривозі,
Лиш спокійно і гордо конали.

Браття, знайте, що ми не просили
Ані ласки в кого, ні пощади,
Лиш боролись, пок стало в нас сили,
Це говоримо вам для розради.

Нам не жаль ні життя молодого,
Що лягло мов той квіт під косою,
Ані мрій, ні кохання палкого,
Що взяли ми в могилу з собою.

Нам не жаль, бо лягли ми за діло,
Гідне жертви життя і кохання.
„За Україну душу і тіло"
Ми не даром співали з-рання.

Тож не жалуйте нас, не ридайте
(По нас тужить калина у лузі).
Ви чим скорше до праці ставайте,
Щоб леміш не заржавів на плузі.

Щоб шляхи не покрились тернами,
Щоб пощерблені мури не впали,
Щоб наш кат не сміявся над нами,
Що ми дармо так славно вмирали!

Д-р Вол. Ґалан

ПІСЛЯ 5-го ДЕЛЕҐАТСЬКОГО З'ЇЗДУ

Д-р Володимир Ґалан (з 1917 р.).

З'їзд Делеґатів Об'єднання бувших Вояків Українців в Америці, який відбувся 15-го березня 1958 року у Филаделфії, підтвердив повністю, що завдання нашої комбатантської організації є обраховані на дальшу майбутність, плянові і послідовні.

Головні завдання нашої комбатантської організації ідуть у напрямі:

1. Затримувати і продовжувати традиції українського військового духа, 2. підготовляти нові кадри в ділянці військових завдань, 3. допомагати товаришам зброї, чи, іншими словами, розбудовувати Суспільну Службу Комбатантів.

З'їзд Делеґатів лише підтвердив, що ці головні завдання наше Об'єднання переводить у життя, як теж щораз краще розбудовує свою працю. Дискусія на нашому З'їзді стояла на високому рівні і всі справи нашого Об'єднання були широко обговорювані. Наше Об'єднання записало вже вміжчасі деякі нові успіхи і досягнення, між ними такі:

1. створення нових Відділів ОбВУА в Ню Гейвені, Конн., Аллентавні, Па., як теж в Омага, в далекому стейті Небраска.

2. до ОбВУА вступило Об'єднання колишніх Вояків УПА під проводом гол. В. Сорочака, включившися в рами зорганізованих комбатантів на тому самому париғеті, як Братство УСС,

3. всі більші Відділи ОбВУА, як Відділи у Ню Йорку, Филаделфії і Шикаґо, збільшили число своїх членів не лише особами зі старшого покоління, але теж вояками американської армії, головно ветеранами Корейської війни.

Ми, комбатанти, ведемо свою працю з давнім вояцьким запалом і повною доброю волею. Як би так усі наші колишні вояки станули в ряди ОбВУА, тоді наша праця мала б ще більші успіхи. Тому наш З'їзд звернувся до всіх побратимів із гарячим закликом:

Ставайте в організовані ряди українських комбатантів, щоб спільно продовжувати і пропаґувати українську вояцьку традицію, спільно виrощувати молоде військове подоління, спільно розбудовувати нашу Суспільну Службу Комбатантів, яка несе допомогу колишнім товаришам зброї, спільно і дружньо змагати до повної координації сил всіх колишніх українських військовиків.

Завдання нашої організації комбатантів — *Об'єднання бувших Вояків Українців в Америці* — почесні і вони вповні сприйнятливі для всієї нашої вояцької громади. Це ж комбатантам найбільше дано тримати зв'язок із невмирущими ідеями нашого народу і нести їх, як бойовий прапор, в майбутнє. Ми це почесне завдання мусимо виконати і віримо, що для світлої мети здобудемо підтримку і одностайну співдію всіх колишніх вояків і однодушність всієї нашої потріотичної громади в Америці.

П'ЯТИЙ З'ЇЗД ДЕЛЕҐАТІВ О. б. В. У. А. У ФИЛАДЕЛФІЇ, 15. БЕРЕЗНЯ 1958 РОКУ

Сидять у першому ряді (від лівої): сотн. В. Тимціорак (Шикаґо), пані О. Маруненко (Бетлеґем), Отам. д-р Н. Гірняк (Ню Йорк), Дм. Галичин (Ню Йорк), сотн. д-р В. Ґалан през. ОБВУА (Филаделфія), ген.-хор. О. Загродський (Ню Йорк), д-р О. Утриско (Нюарк), сотн. М. Каплистий (Филаделфія).

Стоять у другому ряді: І. Тритяк (Фил.), майор Дмитро Бакум (Ню Йорк), сотн. А. Маруненко (Бетлеґем), П. Онищенко (Алентавнави), сотн. П. Мірошниченко (Ню Йорк), капітан лейт. фльоти Св. Шрамченко (Филаделфія), ген. штабу полк. А. Валійський (Ню Йорк), І. Кедрин-Рудницький (Ню Йорк), д-р І. Козак (Ню Йорк), сотн. М. Савчин (Филаделфія), М. Кривопуск (Филаделфія), М. Прасіцький (Филаделфія), інж. І. Черник (Филаделфія). Стоять у третьому ряді (з лівої): А. Дітківський (Филаделфія), В. Сім'янців (Вашингтон), Є. Рудий (Филаделфія), І. Банах (Филаделфія), Р. Беднарський (Филаделфія), И. Сарахман (Честер), д-р М. Рибак (Филаделфія), Дм. Василащук (Филаделфія), М. Алексевич (Филаделфія), І. Поритко (Филаделфія), І. Одежинський (Филаделфія), П. Постолюк (Джерзі Ситі), І. Данківський (Фил.), Й Вишневицький (Ню Йорк).

Ген. шт. ген.-пор. Павло Шандрук

НІМЕЦЬКІ „СОЮЗНИКИ", БОЛЬШЕВИКИ І БІЛОГВАРДІЙЦІ

Це уривок із споминів, що їх Ш. Автор приготовив до книжкового видання. Деякі скорочення переведено з сутотехнічних причин. Ці спомини про наступ на Крим кидають цікаве світло на надзвичайно складну й важку ситуацію, в якій опинились українські Збройні Сили після приходу німців в Україну в 1918-му році за Берестейським договором. — Ред.

Ген.-шт. ген.-пор. П. Шандрук

В наступі німців в Україну в лютім-березні 1918, згідно з Берестейською умовою, брав участь Запоріжський корпус під комондою отамана Натієва. Здемобілізований у ранзі сотника 370 російського Ряжського полку я переховувався на селі разом з братом Олександром недалеко від Лубень. Зачуваючи, що українські війська наближаються до Лубень, я пробував приєднатися до них під ст. Солоницею, й там попав в руки большевиків, що провадили бій із Запоріжцями. Большевики всунули мені в руки кріс і вислали на праве крило бойової лінії під Ромоданом для прикриття враз із 11 солдатами. Коли я почув, що вояки говорять лише по-українськи, то попровадив їх далі від бойової лінії й, подивившися, що нікого більше наблизу нема, наказав їм скласти зброю на землю і відійти 50 кроків та сісти на землі, маючи свій кріс напоготові до стрілу. Не більше, як за півгодини, стрілянина на ст. Ромодан припинилася й видно було, як 2 большевицькі потяги втікають на Полтаву.

Після Ромодану червоні боронили лише Полтаву, яку Запоріжська дивізія здобула в останніх днях березня. Большевики відійшли з Полтави на Харків і сильно уміцнили його західнє та північне передмістя, зокрема, сильно обсадили пригород і ст. Люботин. При допомозі німецької артилерії запоріжці здобули Харків 6 квітня. Під Люботином ми побачили трупів моряків Чорноморської фльоти, що брали участь в обороні Харкова. Нарешті жахлива ситуація в Харкові була поза нами. На двірці стояли сотки вагонів, заповнених трупами і при дальшому розсліді показалося, що большевики тримали у вагонах арештованих старшин, а перед втечею з Харкова порозстрілювали їх

Коли отаман Натіїв проголосив прийом добровольців до дивізії, зголосилося лише щось 20 старшин і, звичайно, багато козаків (в дальшому бувших вояків російської армії українського роду називатиму нашим словом „козаки"). Всі старшини московського походження, що ще залишилися при житті, були виразно вороже настроєні до української державности, хоч в Україні шукали притулку та захисту перед большевиками. Але не вважали за обов'язок боронити її, воліли працювати льокаями у ресторанах, які зараз же почали відчинятися, та ще й виступали в уніформах і ордерах — кому і для чого потрібна була така безглузда демонстрація?

З огляду на великий наплив козаків-добровольців, бо німці на мобілізацію не дозволяли, Запоріжську дивізію розгорнено в корпус й коли ми вирушали з Харкова далі на південь, то вже треба було аж два дні, щоб завантажити корпус до ешелонів. Говорю про ешелони тому, що тоді в засаді війну провадилося вздовж залізниць й лише кінкота — Гайдамацький кінний полк в команді полковника В. Петрова та гірський артилерійський кінний дивізіон в команді полковника С. Алмазова — йшли походом.

Так ми на протязі двох днів дійшли до ст. Лозової, звідки частина корпусу під командою отамана П. Болбочана створила так зв. Кримську групу й пішла на Крим, через Олександрівське-Мелитопіль, інша частина під командою полк. В. Сікевича попрямувала через Куп'янськ-Юзівку для опанування Донецького промислово-вугільного басейну. На ст. Лозова з наказу отамана Болбочана я сконструював імпровізований бронепотяг з т. зв. вуглярки (залізна плятформа з високими залізними боками), яку ми зсередини виложили соломою та вставили 4 кулемети, а на плятформі, теж забезпеченій пресованою соломою, поставили 3" гармату та ще 2 кулемети, один ручний кулемет пристосували спереду потяга, на одній плятформі примістили мого „Полуботька", щоб в разі потреби ужити його на звичайній дорозі. Залога бронепотяга складалася з 4 старшин, а між ними був хор. С. Ган, член Центральної Ради, який волів іти битися, аніж політикувати. Опорою для бронепотягу мав служити найближчий ешелон, що складався з 1 куреня піхоти, 1 батереї та кулеметної сотні в команді мого брата. 12-го квітня у форсовнім русі я вже підійшов до Олександрівська, розганяючи вогнем червоних, що на кожній стації ставили опір, підміновували рейки, але на щастя так невдало, що вибухи відбувалися вже після переїзду потягу. Лише один раз довелося трапити на піроксиліновий патрон („шашку"), який скрутив рейки, але за пару годин ми їх направили й бро-

(Закінчення на стор. 2-ій)

ПРОТЕСТ
проти оклевечування пам'яти Гол. Отамана Симона Петлюри

ПРОТЕСТАЦІЙНИЙ МЕМОРІЯЛ ВІД ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОБ'ЄДНАННЯ Б. ВОЯКІВ УКРАЇНЦІВ В ЗДА, ПЕРЕДАНИЙ ЇЇ ПРЕЗИДЕНТОМ Д-РОМ ВОЛОДИМИРОМ ҐАЛАНОМ ФРАНЦУЗЬКОМУ АМБАСАДОРОВІ У ВАШИНҐТОНІ 14 ТРАВНЯ 1958 р. ТА ФРАНЦУЗЬКОМУ КОНСУЛЕВІ У ФИЛАДЕЛФІЇ 15 ТРАВНЯ. — КОПІЮ ПЕРЕСЛАНО

Його Ексцеленції
Herve Alphand
Амбасадорові Франції
Вашинґтон, Д. К.

5-ий Делеґатський З'їзд Об'єднання бувших Вояків-Українців в ЗДА, який відбувся у Филаделфії 15 березня 1958 р., — американсько-української комбатантської організації, яка існує в ЗДА фактично від 1925 р. і нараховує тепер кругло 800 членів у 14-ох Відділах на терені ЗДА, — прийняв резолюцію протесту проти знеславлення у державній французькій телевізійній стації пам'яті голови Української Народної Республіки і Головного Отамана військ української національної армії, Симона Петлюри. У виконанні постанови згаданих загальних зборів нашої організації, звертаємось до Вашої Ексцеленції з поважним застереженням проти телевізійної програми яка відбулася в радіостації Парижу 28 лютого ц. р. п. н. „До Вашого сумління і розуму" (En votre ame et concience).

У тій програмі в найбільш тенденційний спосіб зовсім фальшиво і невірно за зразками комуністичної пропаґанди представлено особу і ролю борця за волю України Симона Петлюри та його діла. Від 40 років московсько-большевицька пропаґанда намагається здискредитувати особу Симона Петлюри, не цураючись ніяких видумок і наклепів для цієї цілі. А що Симон Петлюра став символом українського визвольного руху, то, компромітуючи Петлюру, комуністична Москва і її закордонні прислужники хочуть скомпромітувати цілий український визвольний рух. Ця остання телевізійна програма є саме доказом, що антикомуністичний і протиросійський український самостійницький рух є сьогодні для Совєтської Росії так само небезпечний, як був тому 40 років, коли Українська Народна Республіка і її армія під командуванням Симона Петлюри вели першу у світі збройну боротьбу проти агресії большевицької Москви, чим стягнула на себе її смертельну ненависть.

Згадана телевізійна програма представляла Симона Петлюру, як спричинника і винуватця погромів в Україні. Вона водночас ґльорифікувала комуністичного аґента Самуеля Шварцбарта, який 25 травня 1926 року застрелив Симона Петлюру на вулиці у Парижі, боронючись потім на процесі, що зробив це ніби, як местник жертв погромів в Україні. В опінії всіх чесних українців, всього українського народу та всіх поневолених Москвою народів, знайомих з історією української національної революції, нема ніякого сумніву, що вбивство Симона Петлюри було зорганізоване Совєтами. Всі ми глибоко також переконані, що звільнення названого Шварцбарта на судовому процесі в Парижі було наслідком тієї атмосфери, яку зуміла витворити тоді величезним зусиллям комуністична пропаґанда, що так само в часі того вбивства і процесу орудувала гаслами гуманітаризму й оборони жидів, як нині орудує гаслами світового миру.

Фактично, згідно з історичними фактами, не Україна, а Росія була завжди центром антисемітського руху. За царської Росії існував закон про заборону жидам поселюватися на корінно-московських землях з приділенням їм місця поселення на Україні, в Польщі й Білорусі. Всі праві російські політичні партії мали антисемітизм у своїх програмах, царсько-російське законодавство було антисемітське, жиди були виключені від всіх державних і самоуправних посад та від доступу до старшинських ступнів, у школах панував „нумерус клявзус". Штучно уладжувано погроми, щоб відвернути увагу населення від боротьби за громадянські права, а поліція активно підтримувала міське шумовиння в зрусифікованих містах і містечках. У Києві царська прокуратура заaранжувала була навіть ганебний „ритуальний" процес проти Бейліса.

Одним з перших законів в Українській Народній Республіці був закон про національно-персональну автономію. Існували окремі міністерства для справ російських, польських і жидівських, з національними міністрами. Першим генеральним секретарем для жидівських справ був І. Зільберфарб, потім в українськім уряді був Пінкус Красний, а віце-міністром земельних справ був С. Гольдельман, який тепер живе у Палестині. Недавно померлий у *Вашингтоні адвокат Арнольд Марґолін був дипломатичним* репрезентантом Української Народної Республіки спершу у Лондоні. Сам Симон Петлюра — це давній соціял-демократ. Ще у 1907 р. він написав вступ до українського перекладу російської п'єси Чірікова „Євреї", де з надзвичайними симпатіями до жидівського народу писав про його терпіння. 15 листопада 1917 р., Симон Петлюра, як генеральний секретар військових справ, видав за своїм підписом відозву до українського війська з гострою забороною будь-якої участи вояків в протижидівських ексцесах. 26 серпня 1919 р., коли С. Петлюра був головним отаманом військ, він видав наказ до армії, в якому підкреслив, що „військо не може спричинятись до важкої недолі жидів. Хто ж допускається такого важкого злочину, той є зрадник і ворог нашого народу..." Симон Петлюра був все своє життя до глибини душі демократом, людиною високо гуманною, толерантною і ліберальною. Тому, після окупування України російсько-большевицькими військами, Симон Петлюра виїхав спершу до Варшави, а швидко потім до Парижу, високо шануючи Францію з її ідеалами свободи та французьку культуру.

Ми глибоко переконані, що згадана телевізійна програма не сталася з відома державних французьких чинників, які напевне не думали, що державна радіостація буде використана, щоб зробити добро московсько-комуністичній пропаґанді, та щоб скривдити всіх українців у вільному світі, для яких ім'я Симона Петлюри святе. Ми, колишні вояки, американські українці, відкликаємося до лицарського духа Франції і просимо її уряд взяти під увагу потребу направлення того зла, що сталося. Осмілюємось зробити це тепер тим більше, що комуністична Москва є насправді таким самим ворогом вільної і демократичної Франції, як і України, та змагає до знищення Франції, як знищила Україну.

З найглибшою пошаною
Головна Управа Об'єднання б. Вояків-українців в Америці
14 травня 1958

Зенон Стефанів

ПЕНТОМІЧНА ПІХОТНА ДИВІЗІЯ

В цьому році закінчені будуть, заплановані кілька років тому, великі організаційні переміни в структурі лінійних з'єднань американської армії.

Залишаються дотеперішні основні три типи армійських дивізій — піхотна (Infantry), панцерна (Armored) і повітряна (Airborne), що різняться між собою в способах операцій. Всі вони перетворюються в т. зв. пентомічні дивізії, вповні пристосовані до акції під час атомової війни.

Назва „пентомічний" (pentomic, грецьке пен — п'ять і atomic — атомовий) означає розподіл дивізії на п'ять бойових груп, замість дотеперішніх традиційних трьох реґіментів по три батальйони, — а також устаткування та організацію дивізії до ведення атомового бою.

У висліді реорганізації наступили такі зміни:

а. Скорочення штатного складу дивізії — піхотної з 17.460 до 13.748 людей, при чому збільшено бойовий стан на 450 бійців — повітряної з 17.087 до 11.486, з якої вилучено танки і важку артилерію, та панцерної з 14.684 до 13.700.

б. Поширення і скріплення всіх родів конвенційного озброєння та включення атомової і ракетної польової артилерії. Через це, в порівнянні з другою світовою війною, вогнева сила дивізії побільшилася на 30 відсотків.

в. Збільшена модернізація всього технічного устаткування. В склад піхотної дивізії введено тепер окрему авіяцію, як засіб для негайного перекидання піхоти також і повітряним шляхом.

г. Безпосередність оперативної диспозиції командира дивізії та утворення функції помічника комдива з осібним штабом, що в бойових умовинах може командувати 2-3 бойовими групами (виділена бриґада).

Організація бойових частин дивізії

Бойові елементи дивізії розподілені в такий спосіб:

1. Командир дивізії з дивізійним штабом — генерал-пор. (Major General).
2. *Помічник комдива з окремим штабом бриґади* — генерал-хор. (Brigadier General).
3. П'ять бойових, вповні мотомеханізованих, піхотних загонів (Infantry Battle Groups).
4. Панцерний курінь (Armor Battalion) в складі 5 танкових сотень — 100-120 середніх танків.
5. Панцерно - розвідувальний ескадрон (Cavalry Squadron) — 3 чоти панцерної піхати — 30 легких танків і панцеровозів.
6. Дивізійна артилерія (Division Artillery).
7. Інженерний курінь (Engineer Battalion) 5-сотенного складу та
8. Курінь зв'язку (Signal Battalion) із 5 сотень.

Піхотний бойовий загін, це під поглядом адміністративним і оперативним забезпечене всім потрібним, військове з'єднання. Цей новий елемент, займає посереднє місце між колишнім полком і куренем, приблизно 1500 людей. Командує ним полковник, а полковий старшина (підполковник або майор) є його помічником.

Бойовий загін складається з булавної сотні, 4 стрілецьких (Rifle) сотень, мортирної батерії та окремих чот: панцерно-розвідувальної, інженерної, зв'язку, штурмової, постачання та обслугування. Стрілецька сотня має 4 стр. чоти і чоту важкої піхотної зброї (станкові кулемети, піх. гарматки і легкі міномети); в склад чоти входять 3 стрілецькі рої (по 11 людей) і рій важкої зброї. Мортирна батерія вміщає в собі булавну чоту і 2 чоти по чотири важких 105 мм мінометів.

Дивізійна артилерія зложена з гавбичного куреня (Howitzer Bat.) із 5 батеріями по шість 105 мм гавбиць в кожній та складеного куреня (Composite Bat.): 2 батерії 155 мм важких гавбиць по шість в кожній, 1 батерія з чотирьох 8-цалевих гавбиць, 1 ракетна батерія з двох реактивних гармат 762 мм калібру, типу „Honest John", стрільна атомового заряду.

Панцерний курінь і панцерно-розвідчий ескадрон пристосовані до самостійних операцій, або сотні і чоти із них можуть бути приділені в міру потреби до бойових загонів. Це саме відноситься до інженерського куреня, куреня зв'язку та дивізійної артилерії.

Дивізійні служби

Для забезпечення бойових частин дивізії усіма логістичними засобами (logistics — організація затилля і постачання) призначені такі відділи:

1. адміністративна сотня із секціями: генер. інспекторату, адміністрації, фінансів, підготови дивізійних доповнень та дивізійного суду;

2. авіяційна сотня: 22 літаки і 28 гелікоптерів враз із технічною обслугою і устаткуванням для спорудження польових аеродромів;

3. Медично-санітарний курінь: 3 польові лазарети, 3 евакуаційні чоти і невропсихіятрична секція;

4. Технічний (Ordnance) курінь — постачає і направляє всі матеріяльно-технічні середники;

5. Інтендантська сотня (Quartermaster) доставляє харчі, одяг, амуніцію, пальне та орудує польовими хлібопекарнями, купальнями та пральнями;

6. Транспортовий (Transportation) курінь, складається із сотні важких вантажних автомобілів (80 машин) та 2 сотень легких панцеротранспортерів (320 машин).

До тилових дивізійних відділів зачислити ще треба чоту (detachment) військової поліції.

Ми подали тільки дуже побіжно організаційну схему модерної піхотної дивізії. На нашу думку, це і вистачить, щоб учасники першої і другої світової війни мали уяву, які власне заіснували далекойдучі структуральні зміни в організації піхоти.

В першій мірі бойові елементом дивізії пристосіблені до швидкого пересування та негайної концентрації. В майбутній атомовій війні, поле бою буде дуже відмінне від минулого, не буде великих згущень війська і матеріялу, — піхотні загони діятимуть часто самостійно, не чекаючи деректив командира дивізії.

Суходільні війська займатимуть і дальше перше місце в системі збройних сил, бо тільки вони можуть, незалежно від умовин погоди і місцевости, виконати бойові завдання. Зовсім правильно це відмічено в найновішім статуті польової служби армії ЗДА такими словами: „Зусилля всіх родів озброєних сил повинні бути спрямовані на забезпечення успіху бойового діяння суходільних військ".

Іван Порітко

ПРОТИ РОЗ'ЄДНЮВАННЯ НАШИХ КОМБАТАНТІВ

Стаття інж Михайла Ліщинського „До проблеми об'єднання комбатантських організацій", поміщена в „Америці", ч. 74 з 26 квітня 1958 року — це свого роду куріоз. Інж. М. Ліщинський обурюється на ред. Івана Кедрина за те, що той останній у своїй статті „Колишні Вояки Українці" („Свобода", ч. 53, з 20 березня 1958 року) добачував труднощі об'єднання всіх українських комбатантів в малому громадському вироблениі проводів молодших комбатантських організацій, закидаючи йому висування себе суддею у „своїй власній справі" (справа ОбВУА — на думку інж. Ліщинського — це власна справа ред. Кедрина), та водночас авторитетним тоном судді робить різні закиди, оперті — делікатно кажучи — на незнанні чи нерозумінні дійсних фактів. Тому, що і Головній Управі ОбВУА і всьому членству цієї організації, як і інших комбатантських організацій дуже залежить на повному об'єднанні всіх комбатантів, треба спростувати найважливіші „непорозуміння" із статті побратима М. Ліщинського.

Об'єднання українських комбатантів — це частина великого питання консолідації всієї української еміґрації. Не може бути ніякого заперечення, що осередком всього організованого комбатантства мусить стати колишнє вояцтво Української Народної Республіки, себто загальну українську комбатантську організацію можна будувати і вести лише на ідеї такої неза-

Пор. І. Порітко (з 1917 р.)

лежної і соборної України, яка була реалізована у покликаній тоді українським народом УНР і яку обороняв український вояк, як державу свого народу. Це основна правда, і всі інші комбатанти, які не були вояками УНР, признають моральний провід тих, які охороняли українську незалежну державу, — яких ряди, зрештою, щораз рідщі.

Насправді трудно зрозуміти, чого властиво вимагає інж. М. Ліщинський від ОбВУА для того, щоб Братство кол. Вояків І УД УНА включилось в цю комбатантську організацію. Зате він висуває повно різних недоказів і висуває справу якогось суду проти нього, що ніби була скрита „під сукно". Справа в тому, що в 1956 році інж. М. Ліщинський помістив в „Америці" статтю, на яку Головна Управа ОбВУА постановила не відповідати на неї, не хотячи полемізувати з автором, який заперечував своїм власним думкам, виголошеним під час 4-го З'їзду Делеґатів ОбВУА. Справа об'єднання Братства к. Вояків І УД УНА з ОбВУА ведеться ще від 1951 року. На першому З'їзді Делеґатів Станиць Братства Вояків І УД УНА (2 і 3 серпня 1952 року) ухвалено резолюцію про співпрацю з українськими комбатантськими організаціями, про що офіційно повідомлено ОбВУА. Краєва Управа Братства кол. Вояків І УД УНА в ЗДА у своєму Обіжнику ч. 1 з 15 лютого 1953 року подала, що „...наше Братство входить в рамки ОбВУА, як автономна одиниця у всіх внутрішніх справах та відносно зв'язку із нашою головною управою. Ми вступаємо до ОбВУА, як правний член. Статутові, фінансові подробиці та склад управи ще треба устійнити. Підпорядковуємося загальному проводові вояцтва в ЗДА в загальних українських справах, справах зовнішньої репрезентації і т. п. Застеріґаємо собі базу апартійности". В дні 21 лютого 1953 року на зустрічі у Филаделфії представників ОбВУА Дмитра Галичина, д-ра Володимира Ґалана, Ів. Кедрина і Івана Порітка та Братства кол. Вояків І УД УНА мґр. Ореста Городиського, д-ра Володимира Левицького, Івана Скіри (теперішнього голови Б-ва) і П. Чутана, представники Братства запропонували приступлення Братства кол. Вояків І УД УНА до ОбВУА в характері правного члена. Хоч така розв'язка організаційного пов'язання Братства з ОбВУА не була ідеальна, то ради прискорення потрібної співпраці, Головна Управа ОбВУА і таке поєднання в одній центральній комбатантській організації прийняла. Окрема Комісія в особах полк. А. Валіського, пполк. Реутова й Івана Кедрина пішла в Ню Йорку назустріч головним суґестіям полк. Р. Долинського. 7 березня 1953 року на Делеґатському З'їзді ОбВУА змінено реферований ред. І. Кедрином статут. Сам поспіх полагодження зміни статуту, чого вимагало Братство к В. І УД УНА, вказує, як поважно трактовано в ОбВУА справу консолідації комбатантських організацій. Зате виконання того зговорення збоку Братства кол. Вояків І УД УНА неполагоджено по нинішній день. У тих переговорах не було інж. Ліщинського, він не знав фактів, але вважав за можливе писати про це авторитетним тоном.

П. Ліщинський приписує собі ініціятиву зорганізування допомоги українським воєнним інвалідам, а, зокрема, створення Суспільної Служби Комбатантів. Насправді, то допомогову акцію українським інвалідам започатковано в ЗДА ще в 1925 році зараз по зорганізуванні першої української комбатантської організації „Української Стрілецької Громади", а початком створення нинішньої Суспільної Опіки Комбатантів треба уважати рішення Головної Управи ОбВУА з 22 березня 1953 року, яким тоді створено „Комісію Суспільної Служби при референтурі суспільної опіки ОбВУА" та в склад якої запрошено побратимів: сот. Дмитра Гонту. як голову, полк. Романа Долинського, заст. голови, Ів. Скіру, секретаря та сот. П. Соболя Зеленського, Івана Порітка та пань Ірину Домбчевську і Марію Вовк.

Щойно 1 червня 1953 року Краєва Управа Братства окремим письмом дала дозвіл своїм членам увійти в склад поодиноких комісій ОбВУА. Комісія Суспільної Служби при референтурі сусп. опіки ОбВУА своїм письмом з дня 5 червня 1953 року запросила в свій склад п. Ліщинського, отже він знайшовся в Комісії аж по трьох місяцях її існування. В 1954 р. прийнято назву „Суспільна Служба Комбатантів ОбВУА і Братніх Комбатантських Організацій", а від 1955 року вже діє під теперішньою назвою „Суспільна Служба Комбатантів" і в її склад входять тепер представники ОбВУА, Братства УСС, Братства кол. Вояків І УД УНА та Об'єднання кол. Вояків УПА і завдяки цій гармонійній співпраці ССК успішно виконує своє відповідальне завдання матеріяльної допомоги і опіки українськими воєнними інвалідами. Справу календарика Суспільної Служби Комбатантів на 1956 рік вияснено ще за життя сл. п. сот. Дмитра Гонти між Управами ОбВУА і Братства, тому дивно, що і її використовується в нападах на ОбВУА ще тепер.

В статті ще згадується, що „ми знаємо про певні фонди в ОбВУА, але ті фонди належать морально не до ОбВУА..." Що це значить? Чи п. М. Ліщинський закидає присвоєння чужих грошей в ОбВУА?! З такими „арґументами" не лицює полемізувати. Ясно, що напастями на центральну українську комбатантську організацію не промощується шляху для консолідації всіх наших комбатантів.

Є ЩЕ НА ТЕРЕНІ З'ЄДИНЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ БАГАТО КОЛИШНІХ ВОЯКІВ-УКРАЇНЦІВ, БА НАВІТЬ ЧЛЕНІВ КОЛИШНІХ УКРАЇНСЬКИХ АРМІЙ, ЯКІ НЕ НАЛЕЖАТЬ ДО НАШОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ — ОБ'ЄДНАННЯ БУВШИХ ВОЯКІВ УКРАЇНЦІВ В АМЕРИЦІ. ЧОМУ?! ЧИМ ВОНИ ПОЯСНЮЮТЬ СВОЄ БОКУВАННЯ? ЧИ МИ НІКОЛИ НЕ ВИЗБУДЕМОСЯ НАШОЇ ТЯГИ ДО „НЕВТРАЛЬНОСТИ" І НЕ ПЕРЕСТАНЕМО ДІЛОМ ПРОПОВІДАТИ ГАСЛА „МОЯ ХАТА СКРАЮ"?! НАВІТЬ, БУВАЄ, НА ТРАДИЦІЙНІ ЩОРІЧНІ СВЯТА ПРИХОДЯТЬ НА АКАДЕМІЇ КОЛИШНІ УКРАЇНСЬКІ ВОЯКИ І СТАЮТЬ У СПІЛЬНОМУ ГУРТІ КОМБАТАНТІВ — ОТО Ж ЗАСВІДЧУЮТЬ СВІЙ САНТИМЕНТ ДО СВОГО ВОЯЦЬКОГО МИНУЛОГО ТА ІСТОРИЧНИХ ПОДІЙ, УЧАСНИКАМИ ЯКИХ ВОНИ БУЛИ — А НЕ ЗАПИСУЮТЬСЯ ДО РІДНОЇ КОМБАТАНТСЬКОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ. ЦЕ ДОКАЗ НЕВВІЧЛИВОСТИ СУПРОТИ СВОЇХ ТОВАРИШІВ ЗБРОЇ І ЛЕГКОВАЖЕННЯ ГРОМАДСЬКОСТИ ТА НЕГАРНИЙ ПРИКЛАД ДЛЯ МОЛОДІ, ЯКІЙ ПРОПОВІДУЄМО ВАГУ ОРГАНІЗАЦІЇ. ТОМУ: ПОБРАТИМИ! ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ ОбВУА! КРИТИКУЙТЕ КЕРІВНІ ОРГАНИ ВІДДІЛІВ І ЦЕНТРАЛІ, ВПЛИВАЙТЕ НА ЗМІНУ ТОГО, ЩО ВАМ ВИДАЄТСЯ НЕДОБРЕ, АЛЕ НЕ ХОДІТЬ НАОДИНЦІ, ПРИСТАВАЙТЕ ДО НАШОГО СПІЛЬНОГО ГУРТУ! ХАЙ НІОДНОГО КОЛИШНЬОГО ВОЯКА-УКРАЇНЦЯ В АМЕРИЦІ НЕ БРАКУЄ в ОбВУА!

Ф. Ремезівський

У ЗЕЛЕНІ СВЯТА

Як скорбний янгол над хрестом,
Так склоняться в ті дні нам мрії
І тихий сум своїм крилом
Тугою в серці нам повіє,
Що, де поглянеш тільки ти,
Так тут і там — хрести й хрести...

І в свято зелені й квіток,
Жалем омаєна громада
До тих хрестів спрямує крок
І там молитви синій ладан
До Бога знесе під зеніт
За тих, що кість їх тут і піт...

І, мов крилатий Херувим,
З-над хмар в той мент і сонце гляне
І блиском своїм осяйним
Сповиє ті сумні кургани,
Де ті, чий шлях скрізь позначили
Хрести заквітчані й могили...

НІМЕЦЬКІ „СОЮЗНИКИ", БОЛЬШЕВИКИ І БІЛОГВАРДІЙЦІ

(Закінчення зі стор. 1-ої)

непотяг рушив далі. Довідувався про непорозуміння між нашими військами та німцями, які все хотіли трактувати Україну, як окупований край, зараз же реквірували все майно в потягах на станціях і відсилали до Німеччини, а нашому війську хотіли приказувати.

На ст. Олександрівське ми спіткали перші відділи австрійського війська — це були Українські Січові Стрільці (УСС), у складі групи, яка була під командою архикнязя Вільгельма Габсбурґа зукраїнізованого полковника Василя Вишиваного. Але ми не мали часу довго розправляти. Коли над вечір бронепотяг наближався до Мелітополя, то через далековид я побачив на торах барикаду і людей. Я наказав відчинити вогонь, припускаючи, що маємо до діла з большевиками, але на барикаді появився трьохколірний російський прапор. Ми під'їхали ближче й довідалися, що це була російська група полковника Дроздовського (білі москалі), що пробивалися на Дон, де вже існувала Козацька Держава Донського Війська, теж зрештою підривана большевиками, всупереч опорові козаків під проводом ген. Каледіна. На допомогу мав їм іти ген. Корнілов з так зв. Добровольчою Армією, що був на Кубані але донці теж рахували на допомогу німців. Полковник Дроздовський не впустив нас на ст. Мелітопіль, про що я післав донесення до отамана Болбочана. Наша і московська делеґації домовилися, що дроздовці вийдуть з Мелітополя на другий день вранці. Коли ми ввійшли до Мелітополя, то знайшли двірець, тори і всі прилеглі вулиці встелені горами трупів: це були не тільки большевицькі вояки, але й усі запідозрені в сприянні большевикам, зокрема, жиди.

На двірці в Мелітополі мене закликав отаман Болбочан і оповів, як представляється ситуація, та вказав, що маю робити, а саме: німці, помимо протестів Центральної Ради та його протестів на місці, намагаються якнайскоріше дістатися до Севастополя, щоб опанувати доки, склади та фльоту, а ми мусимо до того не допустити, навіть, якби довелося вжити сили. Тому я мушу прийняти до бронепотягу 1 сотню піхоти з кулеметами у двох вагонах й негайно, не позволяючи, щоб німці могли мене випередити своїм бронепотягам, проскочити Кримський просмик (Перекоп), що є боронений на північ від Джанкою, та перти на Симферопіль і далі на Севастопіль, де українські моряки які прислали уже зв'язкових, дадуть мені поміч і при нашім появленні знов піднесуть над фортецею та на кораблях національні прапори. Для того, щоб вони знали, що то йде українське військо, я мушу мати два наші прапори на бронепотязі які тут же отаман Болбочан мені вручив.

Я вирішив на нараді зі залогою бронепотягу пройти через Перекоп до Джанкою повною парою, з метою заскочити ворога, а щоб не ризикувати знищення бронепотяга і залоги, я вислав наперед моторову дрезину, яку ми здобули в Мелітополі, з кількома вояками та кулеметом на віддаль 600 до 1000 метрів від бронепотягу. Дрезина, а за нею бронепотяг, січучи навколо вогнем, проскочили через Сивашську протоку до Джанкою перед світанком — мабуть через те ми не мали втрат, хоч на Перекопі та під Джанкоєм були під сильним вогнем. На другий день на підступах до Симферополя ми спіткали кінну сотню кримських татарів, що повстали проти большевиків. Кримські татари, як і всі інші народи був. Росії проголосили були свою незалежність і мали свій парлямент — Курултай та свій уряд, але, звичайно, большевики все зліквідували. Тубільне населення Криму становило лише не більше як 22-25 відсотків, було там 40 відс. москалів, які всі були по боці большевиків та решту становили українці, греки, вірмени тощо. Московське населення Криму само мордувало татарів та грабувало їхнє майно.

Коли бронепотяг підходив до ст. Симферопіль, то наша гармата дала кілька стрілів. Червоний бронепотяг, що стояв на стації, не відповів. Ми рушили вперед, а зі стації повною парою рушив на південь звичайний потяг, до якого на ходу вскакували матроси. На стації в Симферополі я довідався, що кінний полк полк. Петрова у місті, що населення дуже прихильно зустріли от. Болбочана та що для залоги нашого бронепотяга воно — головним чином татари — подарувало бочку вина. Зате зі здивуванням я одержав від отамана Болбочана наказ далі не йти й пропустити німецький бропотяг, а потім повернутися до Симферополя. На світанку виминув нас німецький бронепотяг і пішов на південь до ст. Альма не дійшов, бо був сильно обстрілюваний червоною артилерією. Німецький командир бронепотяга оберлейтенант Шмідт (я спіткав його в 1944 р., як майора резерви і коменданта м. Скерневиць) просив помочі — я рушив вперед і наші бронепотяги прогнали большевиків, а потім я повернувся до Симферополя. Там я побачив несамовитий образ — двірець був обсаджений нашими Запорожцями з кулеметами, а навколо двірця лежали в бойовій позиції німецькі вояки теж з кулеметами. Виявилося, що командир німецької дивізії ген. Кош вимагав від отамана Болбочана відійти за Перекоп, але от. Болбочан відмовився без наказу нашого Уряду. Аж по полудні ми одержали наказ відійти на північ, а німці почали обсаджувати двірець. Місто було в наших руках, бо полк. Петрів і полк. Алмазов потребували принаймні доби часу на евакуацію. В тій суматосі — це не байка — наші козаки потрапили непомітно витягнути з двох німецьких кулеметів замки, але о. Болбочан доручив мені повернути їх, коли довідався, що німецьким кулеметникам загрожує кара смерти...

По дорозі до м. Слав'янська ми довідалися, що в Києві стався переворот, що за допомогою німців на з'їзді хліборобів обрано гетьманом Всієї України генерала П. Скоропадського. В Запоріжському корпусі, що хотів наслідувати традиції старих Запоріжців і був через те, так би мовити, демократично настроєний, погляди на зміну Уряду поділилися. Частина корпусу була наставлена проти гетьманату й її очолював полк. Петрів, інша частина вірила, що гетьман, як вояк, втримає лад в Україні, що в тім часі було конечне потрібне з огляду на большевицьку загрозу, як і з огляду на свавільно-індивідуальний характер українців, і теж скорше знайде спільну мову з німцями, які цілком виразно почали поводитися в Україні не, як союзники, а як окупанти...

Полк. К. Дацько

УКРАЇНІЗАЦІЯ 135 ТЕЛЕГУЛО-БЕРЕЗАНСЬКОГО ЧЕРВОНОПРАПОРНОГО ПОЛКУ

(Спогад)

Початок 1924 року показував на добре. Київські високі школи були вщерть повні „пролетарського" студентства з села. Скрізь чути було українську мову. Багато студентів співпрацювало в українізаційному совєтському апараті. Боротьбу між КПбУ й КПУ використала національно свідома українська інтеліґенція для прищеплювання національно - державницької ідеології серед широких мас населення.

Особливо радісна вістка пронеслася 21 січня 1924 року. В цей день вмер кат України, вожд московського народу В. Ленін.

Здеклясований російський дворянин Ульянов, що прибрав собі прізвище Ленін, був найзапеклішим ворогом українського народу. Він перший організував похід проти молодої української держави. За його наказом напівбожевільний підполковник царської армії Муравйов з дикою ордою п'яної матросні, захопивши в 1918 році Київ вимордував тисячі невинних людей.

З наказу Леніна вислано на Україну для руїнницької роботи десятки тисяч комуністичної босячні з Москви та Петрограду. Це він вислав літом 1920 року на Україну обер-ката Дзержинського на чолі з шоститисячним чекістським загоном. Ніхто інший, як Ленін, послав в Україну в листопаді 1920 р. Молотова для організації голоду.

Тяжко тепер підрахувати всі злочини Леніна, заподіяні нашому народові. Наведу лише один показник: вже на 1922 рік на Україні було мільйон триста тисяч безпритульних дітей.

Тому не дивно, що кожного свідомого українця охопила радість, коли кат сконав.

Зі смертю Леніна загострилася внутріпартійна боротьба не лише в Москві, а й на Україні. В Москві боролись за спадщину Троцький з Сталіним, а на Україні КПбУ з УКП.

Скориставшись з цієї боротьби українська інтеліґенція в руках якої були школи, позашкільне виховання, низова кооперація, автокефальна Церква та дослідні сільсько-господарські станції, стала ідейним провідником державницької ідеології не лише на селі, а й у місті.

Не сиділи без діла й бувші вояки. Після розгрому Всеукраїнського Повстанкому в 1923 році, який був організований Головним От. С. Петлюрою та ген. Ю. Тютюнником влітї 1921 року, вояки перенесли свою діяльність в лави червоної армії.

Для військового підпілля сприятливим був 1923 рік. З весни ц. р. загострились відносини між Англією й СССР. Англія прислала Совєтам гостру дипломатичну ноту. У Швайцарії, в Льозанні було вбито совєтського представника В. Воровського. В повітрі пахло порохом. Уряд СССР почав збирати кошти на будову повітряної фльоти. У відповідь на вбивство Воровського пропаґувався набір до червоної армії. Підпільна військова організація використала це і посилала студентів до різних червоних частин.

В Києві стояв на Печерському 135 Телегуло-Березанський Червонопрапорний полк 45 Червонопрапорної дивізії. До цього полку було послано кількох „добровольців", що раніше були в українській армії. Один з моїх приятелів, що був разом зі мною в 12 дивізії ген. Ю. Тютюнника, в 1919 році 30 серпня в бою під Покотиловом був важко ранений. Раненого захопили санітарі 58 дивізії. Після видужання, він попав на початку 1921 року до 45 совєтської дивізії, а звідти до штабу 135 полку. Прізвища його не подаю, бо він нині в СССР. Він увесь час мав контакт з Всеукраїнським повстанкомом через невтральну людину сл. п. о. В. Іщенка. Тому, коли Повстанком через провокаторів з УКП був викритий, то мій приятель, який мав посередні контакти, залишився нерозконспірований.

В березні 1924 року він запропонував мені вступити добровольцем до 135-го полку офіційно інструктором по ліквідації неписьменних, а неофіційно українізувати полк та підготовити старшин українців до військової академії.

Добровольців до червоної армії приймалося за рекомендацією партії або комсомолу. В Київськім губкомі комсомолу працював мій шкільний товариш, який дав відповідну рекомендацію. До речі, він знав, що я був у Тютюнника. Він нині теж за залізною завісою.

В полку мене оформлено старшим інструктором для малописьменних і неписьменних. Зі мною працювало ще шість інструкторів.

Справа з українізацією пішла досить добре. Червоноармійський склад майже весь був з українців і то були переважно селяни. До їх душі ключик ми скоро знайшли. Через два місяці вони не лише навчилися грамоти, але й вивчили українську команду. В нас була засада, українцям старшинам віддавати рапорт по-українськи, а москалям по-російськи. Старшинський склад виглядав так: комполку — московський купець Смірнов, помкомполку — Маляренко, — б. денікінський контррозвідник, виявлений в одному селі на маневрах в 1927 р. і розстріляний, комісар Нагуляк, з УГА, поганий тип.

Командири куренів були всі українці з Полтавщини. Сотенні теж українці, за виїмком командира 9-ої сотні Шилова. Чотові — половина українців.

Командирів куренів і сотень ми підготовляли з математики, фізики, хемії й російської мови до військових академій. Навчили їх і української команди.

Морально-політичний стан полку, за кілька місяців праці, був не на користь совєтській владі.

Все йшло добре, аж поки не трапився прикрий випадок. В червні мене призначили вартовим начальником. Склад варти був український, тому стійкові передавали стійку по-українськи. Червоноармійці забули, що вони совєтські вояки, а не українські. Десь перед сьомою годиною червоноармійці у вартівні підняли бійку. Несподівано один вивалився на двір і прямо комполку Смірнову під ноги.

— Каково чорта дурака валяєте! — крикнув комполку. Червоноармієць схопився й віддав йому рапорт по-українськи. Цього було досить.

Коли в штаб прийшов комісар Нагуляк, то Смірнов сказав:

— Чорт знаєт что! Петлюровщіна в полку развєлася.

Після зміни варти викликав мене до себе Нагуляк і почав:

— Ви як попали в ряди армії? Не місце тут петлюровцям. Під суд віддам.

Двері з кабінету комісара були відчинені і тому мій колеґа з 12 дивізії чув усю розмову.

Коли я вийшов з кабінету комісара, то для мене вже були приготовлені „демобілізаційні" документи. Не гаючи часу, як покинув казарми полку. Коли в поїзді я став розглядати свої папери то очам не вірив — „добровольно служіл в рядах красной армії четирє ґода". Ця „довголітня" добровольна служба в червоній армії не раз мені ставала в пригоді.

Після моєї втечі, з наказу Нагуляка заарештовано решту інструкторів, але слідство встановило, що вони таки дійсно „пролетарського походження" і як дисципліновані червоноармійці виконували накази старшого начальства. Їх пролетарське чуття й соціяльне походження було незаплямоване. Значно пізніше, в інших обставинах, я з ними зустрічався і прийшов до переконання, що вони, як були так і залишилися, українськими патріотами.

Андрій Кігічак

ОСТАННЯ ДЕФІЛЯДА

У 20-ті Роковини похорону Генерала Мирона Тарнавського

Генерал Мирон Тарнавський у домовині.

Останнього червня 1938 року облетіла лискавкою Край сумна вістка, що помер генерал Мирон Тарнавський, який ще так недавно, бо кілька тижнів тому йшов був в лавах „старої войни" в зеленосвятковому поході на Янівський цвинтар у Львові, щоб віддати поклін Поляглим, колишнім воякам Армії якої він був командантом.

І так, як колись без поклику, по повороті з італійського фронту, ставали в ряди Української Галицької Армії у 1918 року, так і 2 липня 1938 з'їхались без наказу з найдальших закутин Західньої України, щоб віддати останню прислугу Тому, під якого командою переживали дні слави, дні підйому, дні перемог, а хоча б і спільно дні невдач чи хвилевого одчаю. Сказавши інакше, того дня змобілізувалась самочинно немундурована УГА. Тому сотник Андрій Палій при прощальному рапорті при домовині, оправдуючи той здвиг, зарапортував приблизно таке: „Пане Генерале! Голошу слухняно, що до звіту зголосилося кільканадцять тисяч Твоїх старшин, підстаршин та мужви. Вибач, що не в одностроях, та Ти не дав такого наказу. Вибач, що не справляємо Тобі похорону з гарматніми стрілами та жалібним верблем. Нині гремить жалібний вербель — наших сердець, і заплакали по Тобі трембіти нашої Верховини".

А відбувалися похорони зі Святоюрівської Гори, в мурах якої складено в уніформі знеможене боєвими трудами тіло Генерала, перед далекою дорогою. Це господар історичної Святоюрівської Гори, Митрополит Андрей Шептицький запросив Тіло в гості, як вияв признання заслуг Покійника, на який то жест могла здобутися лише людина такого великого формату, як незабутній Князь Церкви та Духовий Володар не тільки Галицької Волості, а і всього Народу.

І на подвір'ї цієї історичної, церковно-національної твердині, робили останню збірку недобитки трьох Галицьких Корпусів перед прощальною дефілядою: І-ий під проводом пор. Р. Коника, ІІ-ий — пор. І. Поритка і ІІІ-ий сот. Г. Турка. А лопотячі на вітрі перев'язані чорними стрічками синьо-жовті прапори, нагадували ті воєнні стяги, що їх вітало населення при чортківській офензиві. Може при Панахиді заупокійне „Вічная пам'ять" на ноту „Ой та зажурились" затінило на мить багаті спогади.

А по відправлених молебнях та панахиді під проводом Митрополита, почалася на площі перед храмом св. Юрія, перед уставленою там домовиною, остання дефіляда Української Галицької Армії.

Перша дефілює „Молода Громада", якої члени — це колишні комбатанти та воєнний актив м. Львова, замаскований в цьому товаристві. За ними представники колишнього українського уряду, а за урядом ЗОУНР дефілюють Інваліди, що їхні протези — це ті почесні відзнаки, на які не потрібно документів ні дозволів. На святоюрівській площі та сусідніх вулицях і в т. зв. Єзуїтському городі, по саму пошту, непроглядні маси народу, яким лише меґафони передають перебіг похорону, співів та церемоніялу.

А коли по закінченні дефіляди перед домовиною пок. пралат о. Леонтій Куницький відчитав перше св. Євангеліє, тоді уставився похід вже на цвинтар. Відкрив його отаман д-р Ст. Шухевич із своїм адьютантом Петром Постолюком. Д-р В. Старосольський, чот. Дм. Паліїв і пор. Роман Купчинський несли на подушках бойові відзначення Покійника, а сурмач відограв уже над відкритою могилою, прощальне стрілецьке М. Гайворонського — „На спочинь".

І рушив вулицями Львова повагом жалобний похід, якого довжині, здавалося не було кінця. Серед німої тиші хтось у військових рядах підгавав півголосом до перших кроків протягаюче, повільне: „рааз, дваа, трии, чотиири", і т. д. І вдарив хор могутнє Нижанківського „Святий Боже", а десь з-позаду долітало не менш могутнє Матюка потрясаюче до глибини: „Помиилуйуй, помиилуй нас".

А над городом княжого Львова Духи Предків. Коли вдарили по всіх церквах дзвони, то почали розповідати не тільки історію своїх церков, а пригадувати і всіх володарів, королів, гетьманів, князів, треба тільки їх мову розуміти... Перший, то обізвався з храму св. Юрія, фундованого нашими князями Руриками, де слухав Служби Божої Великий гетьман Богдан, коли облягав Львів. З-під Замкової Гори обізвалися дзвони св. о. Николая, де молилися колись князь Данило, й його син Лев та їхні потомки, аж до останнього Юрія II, втросного найнятими злочинцями. Відозвався із найбагатшої у Львові Успенської церкви історичний „Кирило", який неначе б повагом пригадував, що життя дочасне, але вбожество не перешкоджає великим ділам, коли наші предки будували цей величавий храм у добі великого лихоліття. Сумний хоровід під звук хорів, оркестр, посувався у прекрасну погоду в сторону цвинтаря, а дзвони дзвонили і продовжували історію княжого Львова. Забрали голос і з церкви оо. Василіян, під яких опікою вкрилась славою наша наука, якої відгомін доходить до Академій цілого світу, дармащо не чують її іноколи і найближчі. Заговорила і церква-кріпость св. П'ятниць, в якій хоронилися колись наші предки, в добі лихоліття, в добі наїзду ворогів на город. Поза дзвонами св. Преображення, церкви св. Петра і Павла на Личакові, та оо. Редемптористів, і дерев'яної Чина оо. Студитів відозвалась, неначе б діточе сопрано на тлі того великого хору дзвонів, своїми дзвіночками, положена на окраїнах міста, церковця-сирітка ім св. Володимира, сина Святослава, внука Ольги, родоначальника всіх фундаторів, і всіх жертводавців наших церков.

Заки дзвони видзвонили історію Львова, то кондукт зайшов на Янівське цвинтарище. І неначе б здрігнулися цементові хрести на могилах Українських Оборонців Львова, на прийняття у свої ряди свого Команданта. Вийшла назустріч із засвітів булава на чолі з полковником Вітовським. Побіч нього отамани Дудинський, Воєвідка, Горук, сотники з Будзиновським, поручники з Нагайлом та Никораком, підстаршини з Мережком, та мужва з Цяєтечком на чолі. А за ними всі, про яких пісня говорить, що „пропало галичанам сорок тисяч цвіту".

Та і Новоприбулий мусів відповісти на прийняття контр-звітом, що ті, які Його сьогодні тут відпровадили „не схиляють вниз прапора". У тому же часі по надгробних відправах о. кан. Лаба прощав Покійника іменем Кир Андрея, д-р Кость Левицький від народу, а полковник Бізанц, у своєму останньому звіті запевнив військовим тоном про вірність ідеалам Генерала.

І спустили вниз домовину. Під останній салют „на позір", сурмач відограв „на спочинь", а на домовину посипались грудки землі. Між ними і з урн принесених спеціяльними штафетами з родинного Генералові Радехова, з могили його батьків, З Маркіянової Гори, з Маківки, Лисоні, та інших призабутих по стільки роках місцевостей. І сипали землю, як символ тієї Української Землі, за яку боролися полки, під командою Покійника. Смеркалося, коли докінчували записувати скромний вояцький гріб, як скромним було життя Генерала. А трембітарі зпід Чорногори сповіщали свою елеґію „Вмерлої", що відійшов у засвіти Великий Ґазда, Великий Баца — Українського Війська.

Було вже доволі темно, бо в місті позапалювали вже світла, а над свіжим гробом ще стояли Його вояки. З-поміж хрестів у липневу ніч неслася лебедина вояцька історична пісня: „Ой поховали пана отамана в сирую землю, глибоко". А з-під цвинтарної брами відходили члени Української Галицької Армії, яка відбула в дні 2 липня свою останню дефіляду.

З української преси

Іван Кедрин

ВІЙСЬКО, КОМБАТАНТИ Й ІДЕОЛОГІЯ

У журналі „Овид", в Шикаго, за березеня 1958, появилася велика стаття під наведеним заголовком, з якої передаємо витяги. — Редакція.

...Вояк в уніформі стоїть поза і понад партіями, поза і понад актуальною внутрішньо-політичного і міжпартійною діяльністю. З відходом із війська він стає членом комбатантської організації. Вона об'єднує колишніх вояків різних партійних світоглядів, але однозгідних щодо такої широкої плятформи, яка власне й уможливлює одну ідеологію кожної окремої комбатанської організації. Ця ідеологія не покривається тільки з державницьким патріотизмом, бо всі комбатантські організації, як, напр., Американський Леґіон, приймають на своїх конвенціях резолюції в дуже конкретних, практичних і актуальних справах, при чому, очевидно, зобов'язує принцип більшости, бо різні проблеми викликають палкі дебати і проходять інколи навіть невеликою більшістю. Ясно, що тією найширшою ідеологією, що об'єднує комбатантів американських, англійських, французьких чи грецьких або турецьких, є завжди національно-державна концепція, тісно пов'язана з даним державним устроєм і суспільним ладом, з даною державно-суспільною традицією і даним політичним клíматом країни...

...У пристосуванні до української дійсности справа складніша. Бо української держави тепер в дійсності нема, а існуючі на еміґрації комбатантські організації складаються з колишніх вояків різних формацій. Одні з отих формацій були частинами рідної регулярної армії з часів існування української державности, інші були членами однородно-українських формацій, але в чужих уніформах, з чужим вищим старшинським корпусом і без рідних прапорів, інші знову стояли від часу свого формування під впливом партійно-політичної організації, що й надалі зберегла серед них свій ідеологічний вплив, а ще інші були просто українцями в не-українських арміях, що з них одні були займанницькі (австрійська, польська, совєтська), інші — арміями, духово куди ближчими, бо з країн нового поселення (американська, канадійська, австралійська). Всіх їх єднає одно: український патріотизм. Але любов батьківщини та бажання для неї держави — це не ідеологія. Ідеологія починається з моментом кристалізування політичного світогляду, як має виглядати рідна держава, як вона має бути влаштована, яке має бути в ній життя. Ідеологія ж комбатантів, як ми вже вище згадали, тісно пов'язана з вояцьким минулим: навіть вояків різних політичних світоглядів спільне перебування в тому самому військовому з'єднанні, з виразним власним, сказати, політичним клíматом, споює не тільки спільними переживаннями, спільним сантиментом до тих самих вояцьких пригод, до тієї самої військової формації, але й тією ідеологією, яку вони приймають, як річ самозрозумілу, або якій піддаються підсвідомо.

Нема ніякого сумніву, що ця проблема пов'язана з невеселим фактом, що українські комбатанти в Америці, отже люди зрілі й найбільш свідомі, все ще волють перебувати в кількох комбатантських організаціях, ніж з'єднатись в одній...

...Збоку колишніх вояків-українців, що вже як комбатанти прибули з хвилею нової іміґрації, чути час до часу дивний закид: консолідації українських комбатантів в Америці перешкоджає, мовляв, надто тісне пов'язання Об'єднання б. вояків українців з ідеологією Державного Центру на чужині. Якби — чуємо — більшість членства ОбВУА не стояла на такому „вузькому" становищі, а займала „ширше", то й консолідація пішла б легше, бо інші комбатантські організації не стоять на позиції УНРади...

...Українська Національна Рада — це одна із складових частин Державного Центру і вона може бути, або ні; можна її теж цілком переформувати і щодо принципу творення, і щодо кількости членства. Що більше: навіть Державний Центр УНР на чужині, оформлений законом Ради Республіки на початку 20-их років у Тарнові і зреформований в 1948-му році у Мюнхені, може перестати існувати. Але чи з тим моментом перестала б існувати Українська Народна Республіка в ідеології тих комбатантів, що за неї боролись?! Маємо враження, що коли інші побратими з-поза Дієвої Армії УНР і УГА, приналежної до з'єднених армій, докоряють за „унр-івську ідеологію" членам ОбВУА, то вони не зовсім усвідомлюють, що ця ідеологія зв'язана з цілим вояцьким минулим членів ОбВУА. А коли „унр-івську ідеологію" утотожнюють тепер у деяких партійно-політичних середовищах з „партійною ідеологією", то це лише жалюгідний наслідок тієї партійної гризні, що комíть головою поперевертали поняття і штовхнула українську громаду на еміґрації в той стан атомізації і прострації, як він є нині.

Сьогочасний стан української політичної думки та проблема української національно-державної ідеології так тісно пов'язані з питанням ідеології в українських комбатантських організаціях, що годі цілком розмежувати ці дві теми. Знаємо, що існує теза: Українські вояки — і колишні вояки — мають проповідувати українську державність без уваги на її соціяльно-політичний устрій і без уваги на те, чи це буде республіка, чи монархія, держава клясократична чи безклясова, чи її економіка буде оперта на приватному виробництві і збуті, чи земля, промисл, торгівля і фінанси будуть в тій державі державною власністю і державним апаратом керовані. Отака, мовляв, ідеальна надпартійна і надустроєва ідеологія повинна присвічувати комбатантам і вона єдино може об'єднати. Відповідь: така ідеологія не існує. Це не ідеологія, а просто патріотизм, який хоче своєї держави. „Яканебудь, аби була" — це „кредо" сірого громадянина і воно робить йому честь. Але воно не робить чести українському комбатантові в другій половині 20-го сторіччя, від якого вимагається вже не лише патріотизму, як чуттєвого вияву, а державно-політичного світогляду. І не є правда, що колишні вояки мають обмежуватись до того найширшого патріотизму та обминати виразний світогляд, як щось, що перешкоджає єдності організації і єдності духу. Де у широкому світі була така комбатантська організація, що не мала своєї виразної державно-політичної ідеології?!..

Гасло „Будь-яка українська держава, аби була" може бути силою військової формації тільки на короткий час. Військова дисципліна і льояльність супроти кожночасного політичного проводу не всилі заступити воякові його світогляд. Цього вчать приклади всіх сьогочасних армій, на це маємо повчальні прецеденти й із українського минулого. У 1914 році силою УССів був саме такий найширший патріотизм. Брак державно-політичного світогляду тієї елітарної формації в Українській Галицькій Армії став згодом причиною тієї глибокої психічної кризи, що настала була при зустрічі з подіями й відносинами, до яких усусуси ідеологічно не були підготовані, при всій своїй ідеальній національній свідомості, при всій своїй дисципліні і всьому патріотизмові. Відсіль заколот думок, що прийшов із зустріччю з наддніпрянським тереном революції. І Зятківська умова з Денікіним і створення ЧУГА (Червоної УГА) не були б прийшли виключно тільки під тиском скрутних обставин, коли б не було підложжя для ідеологічного розгублення, того підложжя, що його облегшив отакий над-надідеологічний сантиментальний патріотизм..."

Комбатантські організації в усьому світі є саме об'єднанням гуртів, покликаних для плекання історично-вояцької традиції. Яку традицію може плекати українська комбатантська організація, що поклала б хрестик на українське минуле з рр. 1917-21! До яких світлих моментів вона могла б нав'язати? До часів княжих, козацьких, історичної Гетьманщини чи „1-ої Української Армії" маршала Конєва?! І чи роки визвольного зриву та період Української Народної Республіки вкрили нас стидом?! В 40-ві роковини тих подій ми можемо направду чистим серцем і чистими устами не гудити, а прославляти той український зрив з років 1917-21, що ввійшов в історію України з усіма тодішніми своїми помилками, усіми промахами, усіми недоліками. І з Українською Народною Республікою, такою, як вона була, далеко недосконалою, але такою, що була величною спробою із руїн Гетьманщини з 18-го сторіччя, з мовчазної пустині, де „від молдавина аж до фина все мовчало" — створити направду новітню українську державу, що мала свою Армію і залишила її ветеранів. Вони вимірають у повній свідомості, що молодші українські комбатанти з інших армій мусять продовжувати культ української державної традиції. Всі суперечки, як це робити, смішно малі й мізерні, в порівнянні до цілей, що стоять перед комбатантами, і до завдань, що їх вони мають виконати.

Прогулянка до Військової Академії у Вест Пойнті, Н. Й.

З нагоди святкувань пам'яті полк. Є. Коновальця.

Відділ ОбВУА в Нюарку відзначив 20-річчя трагічної смерти полк. Євгена Коновальця триденними імпрезами в днях 23, 24 і 25 травня ц. р. В минулу п'ятницю 23-го ц. м. вечором відбулись ширші сходини в домівці Відділу. Зійшлось коло 50 осіб, колишніх вояків із членами родин. У вступному слові голова Відділу, д-р Іван Голінатий, кол. старшина київських СС-ів, подав коротку сильвету свого колишнього командира, полковника Євгена Коновальця. Звернув м. і. увагу, що в ім'я соборницької ідеї, що її послідовно здійснював полк. Є. Коновалець, колишні київські Січові Стрільці не творять ніякої окремої комбатантської організації ані навіть клітини в ОбВУА, а тільки належать туди, як фізичні члени. При цій нагоді він поінформував, що в Нюарку ведуться тепер консолідаційні розмови між трьома комбатантськими групами, з поважними виглядами на успіх. — З черги д-р О. Утриско виголосив доповідь на тему „Євген Коновалець, як соборник". Після відспівання „Ой у лузі червона калина", — відбулась в домівці ОбВУА товариська гутірка. — В суботу 24 ц. м. відбулась окремим автобусом, з участю членів ОбВУА, Об'єднання кол. вояків УПА і Братства кол. вояків ІД УНА, прогулянка до найстаршої (від 1802 р.) і найбільшої американської Військової Академії у Вест Пойнті в стейті Ню Йорк. Командант Вест Пойнту призначив кадета Військової Академії, Миколу Кравцева, на провідника прогулянки

Полк. Євген Коновалець

по терені Академії, що займає простір 15,000 акрів. Оглянено м. і. місцевий Військовий музей, що охоплює найбільшу і найцікавішу збірку пам'яткової зброї в Америці. (Між іншими предметами є там вибивана самоцвітами булава колишнього гітлерського маршала летунства Германа Ґерінґа). Кадет Микола Кравців, який в той сам день грав ще у футбольному мечу — відпровадив прогулянку назад до автобусу. — В третьому дні, в неділю 25-го, зранці відправлено в церквах Нюарку заупокійну Службу Божу, а вечером відбулась загальна Академія у честь полк. Є. Коновальця, на яку з'явились кол. вояки.

Військово-Історична Виставка в Бавнд Бруку

Старанням полк. Кирила Дацька, директора Військово-Історичного Інституту в ЗДА, відкрито з початком травня ц. р. у приміщенні Консисторії Української Православної Церкви в Бавнд Бруку, Н. Дж., військово-історичну виставку.

Вона охоплює поверх 500 експонатів, в тому коло 300 фотознимок. Ці останні розміщені кількома рядами на стінах просторої залі, тоді, як інші експонати, тобто накази, заклики, проклямації, різні військові газети та інші публікації, пропам'ятні книги, альбоми, відзнаки й частини одностроїв поукладані на 6 довгих столах. — Виставка ділиться на три головні відділи, що ілюструють військові справи поодиноких очерків української державности, а зокрема княжої доби, козаччини та визвольної боротьби останніх десятиріч нашого часу. Цей останній відділ, найбагатше заступлений, ділиться на підвідділи, з яких кожний відноситься до одної з формацій, що існували й діяли в тому часі. Бачимо там знімки з життя УСС-ів, Дієвої Армії У. Н. Р., київських СС-ів полк. Коновальця, УГА, І Української Дивізії УНА, Карпатської „Січі" та У. П. А. Все те, чітко посеґреґоване й дбайливо позначене, становить різноманітну але не менше гармонійну цілість. — Тож не диво, що цією небуденною виставкою поцікавились не тільки колишні співтворці даного очерку історії, тобто кол. військовики, але також ширші круги українського громадянства. Окреме зацікавлення та помітне враження викликує виставка серед тут родженої молоді українського походження, яка вперше має нагоду бачити, як виглядало та воювало рідне українське Військо різних часів.

Ініціятор та організатор виставки, полк. Дацько твердить, що згадана виставка охоплює заледви половину тих експонатів, які він вспів досі зібрати та придбати. Їх усіх не можна було виставити тільки з уваги на недостачу відповідного приміщення.

Слід ствердити, що виставка має безперечно не тільки споґадове, але й виховне значення і тому заслуговує повністю на те, щоби її відвідати та всебічно підтримувати. Час її тривання слід безумовно продовжити.

Д-р І. Козак

В ЦІ ЗЕЛЕНОСВЯТОЧНІ ДНІ

Ці дві події пов'язались в моїй пам'яті в одну картину, від якої віє віковим вже, історичним трагізмом. Хоч ділить їх і час, і простір, вони — звена одного і того самого фатально замкненого кола.

Перша подія сталася недавно і недалеко — восени минулого року, в Ню Йорку. На еміґрації в Німеччині помер від розриву серця видатний лідер, теоретик і практик одного з наших націоналістичних угрупувань. Його приятелі, друзі й політичні однодумці зійшлися в Святоюрській каплиці на заупокійне Богослуження з панахидою за душу Покійника.

Був хмарний, дощевий ранок. В каплиці зібралася зразу жмінонка людей, потім почали сходитися інші і так уже сходилися аж до кінця відправи, хоч і була це субота — день вільний від праці, та й про Богослуження заздалегідь повідомлено в пресі. І що вам найбільше кидалося в вічі, це те, що за душу покійного побратима - революціонера не прийшов помолитись ніхто з видатних, ні рядових членів двох інших націоналістичних таборів...

А жили і живуть же в нашому місті люди, що стояли колись з Покійником на тій самій барикаді, їли баланду з тієї самої арештантської миски, разом творили Леґенду Революції, разом боролися за неї, разом платили за неї кров'ю і здоров'ям по окупантських катівнях і концтабах. В той похмурий, осінній день, коли в каплиці святого Юра в Ню Йорку неслося жалібне „Вічная Пам'ять" з церковного підвалу на брудну 7-му вулицю, — не було нікого з них, щоб кинути символічну жмінку землі на могилу побратима...

Але був зате, схиливши в лавці сиву голову і тихо весь молячись, поважний, старший пан — Президент екзильного уряду на еміґрації, найвищий керівник тієї установи, яку Покійник так часто і так гостро громив у своїх публіцистичних виступах, ще таки недавно, перед смертю...

Старший пан сидів самітно - відокремлено і помітно було, що однодумці й партійні товариші Небіжчика тримаються осторонь від того місця. І вийшов потім з церкви якось так тихо й непостережено, що й ніхто, здається, не запримітив, коли це сталося.

Саме й тоді пригадалася мені ця друга подія, яку вже знаю тільки з оповідання. Сталася вона далеко звідси, в іншій Метрополії світу, в шумливому Парижі, в місяці травні 1926-му році, день після того, як від кулі скритовбивника перестало битися шляхетне серце Головного Отамана Симона Петлюри.

В церкві св. Володимира відбувалася при величезному здвизі народу панахида за душу поляглого Пана-Отамана... Маси народу товпились коло відкритої домовини, від жалібного співу й голосінь здригалися мури святині. А в притворі церкви, тихо-самотинно, стояв у молитовному замисленні високий і стрункий ще, старший пан, з похиленою головою. Це був — колишній гетьман Української Держави, проти якого Симон Петлюра, як голова Повстанського Комітету, а потім член Директорії, піднімав державний переворот...

Зате опечалені земляки даремне шукали очима коло домовини Отамана першого голову Директорії, колишнього першого українського прем'єра. Той, що його історія і призначення зв'язали нерозривно з особою Покійного в тривожні роки Відродження Нації, — не з'явився тоді в церкві, на панахиді, коли серця земляків рвалися з болю і розпуки коло відкритої домовини...

Коли про це говорив у Літературно - Мистецькому Клюбі в Ню Йорку сеньйор наших політиків, теж уже покійний професор Яковлів, то не витримав і заплакав. І він, як і автор цих рядків, не хотів кидати каменем на особи, покійні чи живучі, а просто вказував на наче притаманне українцям невеселе явище, в якому бувають світлі винятки.

Ці дві події прийшли мені на згадку в час зелесвяточних поминків по покійних і упавших за волю України. З різних сторін світу надходять радісні вісті, що наші політичні середовища домовляються про спільне святкування пам'яті поляглих. Може перша ластівка, що віщує нам весну Оновлення і каже вірити, що трагічне, закляте коло нашого історичного Призначення тріщить, розривається,...

Ікер

З ГАЛЕРІЇ ЖИВУЧИХ УКРАЇНСЬКИХ ГЕНЕРАЛІВ

Ген.-хор. О. Загродський

Ген.-хор. Р. Дашкевич

Ген.-хор. М. Садовський

Ген. - шт. ген. - хор. М. Капустянський

1-ше засідання Головної Управи

Організаційні справи

В суботу 17 травня ц. р. у Філаделфії відбулося перше засідання обраної на 5-му Делегатському З'їзді Головної Управи ОбВУА. Проводив голова д-р Вол. Галан. Організаційний звіт та звіт з діяльности від часу 5-го Делегатського З'їзду склав заст. голови інж. І. Поритко. Засновано три нові Відділи: в Ню Гейвен, Конн., Аллентавні, Па., і в Линколні, Небр., разом із 63-ма членами. ОбВУА тепер нараховує 18 Відділів. На 25 ц. м. скликано нараду колишніх вояків у Клівленді, щоб відновити й оживити тамошній Відділ. Поведено заходи в справі налагодження співпраці з Відділами в Миннеаполісі, Минн., Бостоні, Месс. і в Лос-Анджелесі, Кал. В міжчасі відбулись Загальні Збори у Відділах в Ню Йорку, Шикаго, Нюарку, Рачестері, Ютиці й Честері.

В одній українській газеті появився невірний звіт з 5-го З'їзду ОбВУА. За протоколами З'їзду Президія стверджує повну невірність інформації, наче б були там будь-які виступи проти будь-котрої з Українських Церков.

Д-р В. Галан звітував про передачу особисто у Вашингтоні у французькій амбасаді протестаційного листа у зв'язку з відомою телевізійною передачею в Парижі (текст подасться на іншому місці). Копію того протесту переслано державному департаментові і французькому консулеві у Філаделфії.

Приступлення до ОбВУА Об'єднання кол. вояків УПА

Прийнято формально в члени ОбВУА, як свого правного члена, Об'єднання кол. вояків УПА. Відчитано й затверджено списаний у цій справі Протокол з 23 березня 1958 р. в Шикаго. Той протокол підписали д-р В. Галан, як голова, і В. Тимціорак, як заступник голови Головної Управи ОбВУА та пп. В. Сорочак, голова названого Об'єднання кол. вояків УПА, і Я. Струтинський та С. Левицький. У своєму листі до Головної Управи ОбВУА в цій справі організація кол. вояків УПА покликується на рішення в цій справі свого 3-го З'їзду з 14-15 грудня 1957 р. в Дітройті.

Об'єднання кол. вояків УПА приступило до ОбВУА на основі статуту ОбВУА, що передбачує фізичних і правних членів. На цій підставі Об'єднання кол. вояків УПА залишається автономною організацією з власною Управою і власним статутом та його вужчими цілями, так само, як це діється з Братством кол. Українських Січових Стрільців. Очевидно, що бажано, щоб усі члени даної організації стали також фізичними членами ОбВУА і включилися в працю місцевих Відділів, чи пак координували свою діяльність, напр., в ділянці доповідей на військові й військово-історичні теми.

Головна Управа ОбВУА одноголосно адоптувала у свій склад одного члена Об'єднання кол. вояків УПА; що його особу визначить ця організація.

Суспільна Служба

Із суспільно-допомогових справ ОбВУА підкреслено потребу, щоб кожний член нашої організації був обезпечений в Сошел Секюриті та в організаціях Блю Кросс і Блю Шилд. У цій справі Управи місцевих Відділів повинні допомогти потребуючим членам. Тому, що названі американські установи забезпечення на випадок недуги чи потреби операції, роблять інколи труднощі фізичної натури особам чи то старшим віком, чи таким, що не можуть ввійти до гуртового забезпечення, рішено в таких випадках звертатись за порадами до Лікарського Товариства та просити його допомоги. Рішено теж порозумітись з Українським Народним Союзом щодо можливости приміщення старців-комбатантів у проєктованому захисті для старців УНСоюзу.

* *

На тому 1-му засіданні Гол. Управи були приявні всі її члени, за винятком одного, що виправдав свою неприявність.

Як гість-обсерватор у засіданні взяв участь полк. Микола Омелюсік, кол. голова Об'єднання Українських Комбатантів в Німеччині, який тільки за кілька днів раніше приїхав з рідною до Філаделфії з Аргентини.

Керівні органи ОбВУА

вибрані на 5-му З'їзді Делегатів

Головна Управа:

Д-р Володимир Галан — президент, д-р Іван Козак, Іван Поритко і Володимир Тимціорак — заступники президента, Стефан Чорпіта — гол. секретар, Макар Каплистий — організаційний референт, Іван Кедрин-Рудницький — культ.-освітній референт, Іван Поритко — референт суспільної опіки, Микола Прасіцький — господарський референт, Евген Маршалок, д-р Осип Утриско і Михайло Савчин — члени Управи.

Головна Контрольна Комісія:

Дмитро Галичин — голова, Святослав Шрамченко, Микола Алексевич, Йосиф Сарахман, Андрій Дітківський — члени.

Головний Суд Чести:

Полк. Петро Дяченко — голова, Д-р Микола Рибак, Осип Тритяк, Амброзій Маруненко, Семен Онищенко — члени.

З ВІДЧИТОВОЇ ЗАЛІ

Полк. К. Дацько: „Організація Української Національної Армії під час другої світової війни".

В суботу, дня 3-го травня 1958 р. відбулася в рямцях місячних сходин нюйоркського Відділу ОбВУА, у приміщенні Українського Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку доповідь директора Українського Військово-Історичного Інституту в ЗДА, полк. Кирила Дацька, на вище подану тему.

Сама особа доповідача та вибрана ним тема були чималою атракцією, яка поруч значного числа членів ОбВУА притягнула також гостей з інших комбатантських організацій та з-поміж українського громадянства взагалі. Доповідач з'ясував на протязі поверх двогодинної доповіді, з притаманною йому красномовністю та предметовою докладністю мало, а то й цілком невідомі ці заходи й позалаштункові ходи в справі створення окремої української формації наприкінці другої світової воєнної хуртовини. Вихідною точкою доповіді було ствердження, що ініціятори тієї справи на терені Німеччини були вповні свідомі тодішнього катастрофального мілітарного й політичного положення гітлерівського Райху. Тим не менше одначе, вони все таки вважали за доцільне й корисне для української визвольної справи перевести свій задум в діло, керуючись при цьому ось такими міркуваннями: Опинившися в наглядно розпачливому положенні, нацистська влада рішила мобілізувати й включити у свої здесятковані та здеморалізовані фронтові з'єднання усіх чужинців, які знаходилися тоді у великих масах на терені Німеччини, вивезені туди силоміць чи то на працю, чи то для служби в різних допоміжних і парамілітарних частинах. Між ними дуже поважний контингент творили саме українці, яким грозило поголовне винищення у безвиглядній війні за чужі інтереси. Бажаючи їх рятувати за всяку ціну, ті ініціятори, до яких належав шан. доповідач, рішили створити окрему військову формацію, в якій були б згуртовані всі розсіяні по Райху потенціяльні сили українських вояків. Отой рятунок тієї частини їх від неминучої загибелі десятків тисяч українських людей, здебільшого молоді, був безпосереднім поштовхом для мужів, які взялися за організування згаданої формації. Та поруч цієї безпосередньої, так би сказати, фізичної мети присвічувала їм ще дальша ціль ідеалістичного порядку, а саме змонтувати мілітарну організацію, яка на випадок якихось непередбачених міжнародних комбінацій чи ускладнень була б спроможна відіграти певну ролю в хосен своєї батьківщини, а то й стати зав'язком рідної збройної сили. Так, отже, Українська Національна Армія мала бути створена не для цього, щоб воювати за Німеччину, але — навпаки щоб служити українській справі. Крім цього задумана українська частина мала рішучо перешкодити ген. Власову у вербуванні українців до його армії. У переговорах, які велися в цій справі з німецькими чинниками, українська сторона постійно висувала як засадничі вимоги („кондіціо сіне ква нон"): Визнання України самостійною державою та негайне звільнення всіх українських політв'язнів. Ці основні передумови ставили всіми українськими чинниками, які чергувалися у веденні згаданих переговорів. Німецькі чинники довгий час послуговувалися при цьому кунктаторською політикою, видвигаючи щораз нові умовки. Вкінці погодилися, приймаючи загальні вимоги української сторони, одначе їх не дотримали. Для здійснення тієї домови створено Головний Штаб Пропаганди, що його очолював доповідач. Його завданням було переведення підготовчої праці та керування організуванням УНА.

Після доповіді розгорнулася дуже цікава і оживлена дискусія. Переважаюча більшість дискутантів оцінювала заходи для організування УНА та її створення позитивно, підкреслюючи ідейні мотиви, не тільки організаторів, але головно тих старшин і вояків, які вступали вже до тієї та ще інших формацій, створених за аналогічних умов і обставин. Доповідач ілюстрував свою доповідь документарними матеріялами, як оригінальними часописами із дотичними закликами та проклямаціями, як також іншими документами і численними фотознимками.

I. К.

Річні Збори Відділів ОбВУА

Ню Йорк, Н. Й.

Загальні збори нюйоркського Відділу ОбВУА відбулися в дні 22-го лютого в залі „Самопомочі". Із 104 членів Відділу прибуло на збори 38. Після відкриття зборів дотогочасним головою д-р Іваном Козаком та вшанування пам'яті померлого у звітовому році члена, сл. п. генштабу полк. Володимира Савченка, провід зборів перебрала обрана президія в такому складі: п. Дмитро Галичин — голова, ред. Іван Кедрин — заступник та інж. Артем Зубенко — секретар. Після відходу п. Галичина у зв'язку з іншими обов'язками, проводив дальше зборами ред. І. Кедрин-Рудницький. Звітування з діяльности започаткував голова д-р І. Козак, подаючи докладне звідомлення про свої чинності в характері голови, а заразом референта Суспільної Опіки та виконуючого обов'язки секретаря. Засідань відбула звітуюча Управа 14. Влаштовано з ініціятиви Головної Управи та при її співдіянні районну нараду ОбВУА, а далі Святковий Вечір з бенкетом для відзначення 40-ліття відновн Українських Збройних Сил. Голова Відділу репрезентував Відділ на імпрезах інших організацій у Ню Йорку, Нюарку та Филаделфії. Відділ взяв участь у традиційній Параді Льояльности в травні 1957 р. Збірка на дар Українському Інвалідові, переведена в 1956 р. принесла 1,026.73 дол. Започатковано таку ж збірку на 1957 рік, у листопаді 1957 р. З черги звітував культурно-освітній референт ред. І. Кедрин-Рудницький. З його звідомлення виходить, що Відділ відбув на протязі звітного року 11 місячних сходин, при чому відчитано 8 доповідей на різні теми, здебільшого військового та історичного характеру. Після короткого звітування організаційного референта, сот. Олекси Круглого про його діяльність, подав своє звідомлення скарбник, пор. Іван Винник. Він подав, що прибутків було в звітовому році 474.66 дол., а витрат 428.96. Сальдо становить суму 45.70 доларів. Після того обрано нову Управу, перевибираючи в більшості дотеперішніх її членів, — в такому складі: голова сот. д-р Іван Козак, заст. голови — генштабу полк. Аркадій Валійський, секретар — інж. Артем Зубенко, скарбник — пор. Іван Винник, організаційний референт — інж. Василь Овсієнко, культурно-освітній референт — ред. Іван Кедрин-Рудницький, член Управи — інж. Ів. Мирошниченко, заступники: д-р Микола Галій (він же заступник секретаря) та інж. Іван Шпалівський; Контрольна Комісія: ген.-пор. Олександер Загродський, інж. Олександер Гладишовський, полк. Юрій Богун де Ларе; Товариський Суд: Дмитро Галичин, д-р Степан Ріпецький, д-р Григорій Нинка. Представниками до Комітету Об'єднаних Організацій м. Ню Йорку обрано: інж. Петра Красноноса та сот. Івана Лютого-Лютенка, з тим, що аж до виснення деяких справ припиняється тимчасово їхня чинність у згаданому Комітеті.

Між внесками рішено на пропозицію Контрольної Комісії, що кожний член має вплатити надзвичайний одноразовий внесок в сумі 5 дол. для підкріплення каси Відд.

Новообрана Управа приступила зараз же до виконування своїх чинностей. Досі відбула вона 3 наради та злаштувала двоє місячних сходин з доповідями. Зорганізувала видатну участь Відділу у цьогорічній Параді Льояльности в дні 26-го квітня ц. р., а в дні 24-го травня прогулянку до Бавид Бруку, Н. Дж. для оглянення військ.-історичної виставки, влаштованої директором Військово-Історичного Інституту в ЗДА, полк. Кирилом Дацьком. При цій нагоді учасники прогулянки відвідали могили спочиваючих на православному цвинтарі у Бавид Бруку б. вояків Українського Війська. Управа постановила влаштувати в дні 21-го червня ц. р. чергові місячні сходини членів з доповіддю майора інж. Захара Івасишина, а після сходин Товариську Зустріч при спільній трапезі. В ділянці Сусп. Опіки докінчується збірка на Дар Українському Інвалідові. Її вислід буде проголошений подрібно разом з такими ж висліддями інших Відділів ОбВУА. У зв'язку з цим слід уже тепер з окремим признанням та подякою відмітити гідний наслідування вчинок пластунок 2 гуртка „Змійка" II Пластового Куреня ім. Лесі Українки в Брукліні, які з власного почину, під проводом своєї впорядниці, ВШ. пл. сен. Ольги Качмарської перевели в дні 3-го листопаду 1957 р. біля греко-кат. церкви св. Духа в Бруклін-Північ за дозволом ВПр. Отця пароха тієї церкви, збірку на Дар Українському Інвалідові, яка принесла суму 54.61 дол. Цю суму переказано разом з іншими сумами, зібраними на ту ж ціль, Суспільній Службі Комбатантів при Головній Управі ОбВУА.

Боффало, Н. Й.

Загальні збори Відділу ОбВУА відбулися в дні 25 лютого ц. р. в залі Української Православної Парафії, о год. 6 по пол. Зборами проводив голова Контрольної Комісії, полк. Володимир Герасименко. По звітах з праці дотеперішнього голови полк. Петра Самутина і скарбника побр. Г. Парнюка, на внесок Контрольної Комісії уділено абсолюторію уступаючій Управі. Вибрано нову Управу з полк. Володимиром Герасименком, як головою, Г. Горєвим, як секретарем, Г. Парнюком, скарбником та М. Чорнокосинським, орг. референтом у проводі. В діловім році Відділ не міг похвалитися більшими успіхами своєї праці з уваги на те, що у Відділі зайшли непорозуміння, тому Річні Збори доручили нововибраній Управі зробити заходи для полагодження цих непорозумінь.

Рачестер, Н. Й.

В дні 29 березня ц. р. о год 6.30 по пол. в дому „Самопомочі" відбулися річні збори Відділу ОбВУА зі статутовим порядком нарад. Зборами проводила одноголосно вибрана президія: побр. Дм. Хоптяк, як предсідник, та побр. Євген Велигорський, як секретар. Зі звідомлень Управи приявні довідалися, що в звітовім часі Управа відбула 10 засідань, три ширші сходини членів, на яких виголошено доповіді, відбуто районову нараду, на якій були приявні члени Головної Управи ОбВУА, побратими д-р Іван Козак з Ню Йорку і Іван Поритко з Філаделфії. З імпрез, улаштованих Відділом, найбільш успішна була Академія для відзначення 40 років відновлення Українських Збройних Сил, на якій головним промовцем був ген. пор. Павло Шандрук. Академія відбулася при співпраці Братства к. Вояків І УД УНА, Товариства к. Вояків УПА та Легіону ім. Головного Отамана С. Петлюри. Теж спільно переведена забава „Червоної Калини" була удачна і з погляду матеріяльного і морального. Відділ ОбВУА набув шери дому „Самопомочі", чим забезпечив собі домівку. Щорічні листопадові збірки на Дар Українського Воєнного Інваліда переводить Відділ успішно, чим сповняє своє головне завдання супроти своїх кол. товаришів зброї.

Відділ ОбВУА, хоч кількісно невеликий, своєю працею здобув собі признання місцевої української громади в Рачестері. До нової Управи ввійшли: Дмитро Хоптяк — голова, Теодор Бабʼюк — заступник голови, Євген Велигорський — секретар, Дмитро Максимів — скарбник, Петро Зубрицький — культ. освіт. референт і Дмитро Вислоцький і Василь Петришин — члени. Контрольна Комісія в складі: д-р Дмитро Капітан, Володимир Кольцьо, Василь Каліцинський. Суд Чести: Кирило Годованець, Василь Пилипенко, Михайло Ставничук.

Нюарк, Н. Дж.

Річні збори Відділу ОбВУА в Нюарку відбуто 5 квітня ц. р. Зборами проводив побр. М. Гарасевич, як предсідник, М. Лозинський і Ол. Сім'янцев, як заступники предсідника, і д-р О. Утриско, як секретар. Над обширним звідомленням уступаючої Управи відбулася оживлена дискусія, в якій найбільше місця присвячено консолідації комбатантських організацій. Д-р О. Утриско, що був делегатом на У. З'їзді Делегатів, звітував про його хід, теж підкреслюючи проблему об'єднання комбатантів, а зокрема їх організацій. Побр. А. Лісевич, член ОбВУА і Братства к. Вояків І УД УНА заявив, що справа координації праці українських комбатантських організацій на низах, зокрема в Нюарку, є дуже важна і пекуче актуальна. На цій справі центральні проводи практично досі нічого не зробили, хоч роками вже переговорюють, тому треба діяти здолу і тому пропоную вибрати окрему координаційну комісію в складі 5-ох членів, яка переговорила б з іншими комбатантськими організаціями, в першій мірі з Станицею Братства к. В. І УД УНА, яку очолює побр. А. Тимкевич, та допровадила до якоїсь форми об'єднання. До запропонованої Координаційної комісії вибрано: побр. А. Лісевича, д-ра Володимира Бемка, М. Гарасевича, д-ра Л. Голінатого і д-ра Р. Кришталського. До керівних органів Відділу вибрано: д-р Л. Голінатий — голова, д-р Р. Кришталський і Олекса Сім'янців — заступники голови, д-р Осип Утриско, Василь Кузик, Антін Змій, Мирон Стебельський і Августина Хома. До Контрольної Комісії: Михайло Шавала, Іван Пастух і Михайло Лозинський. До Суду Чести: Осип Слоневський, Дмитро Тихий і д-р Володимир Бемко.

Дітройт, Мич.

В неділю 23 березня ц. р. відбулися ширші сходини членів місцевого Відділу ОбВУА, якими проводила президія: побр. Франц Липецький, голова і побр. Денис Несторович — секретар. Між приявними на сходинах був теж ген. хор. М. Крат.

Інформаційну доповідь про перебіг 5-го З'їзду Делегатів ОбВУА, оживлення діяльности у всіх Відділах нашої центральної комбатантської організації, узгіднення напрямних праці та взаємного відношення всіх діючих українських вояцьких організацій на терені ЗДА виголосив побр. Іван Поритко, заст. президента Головної Управи ОбВУА, що на цю нараду прибув з Філаделфії. По доповіді відбулася жива дискусія, яка проходила в побратимській атмосфері і в ній забирали голос такі побратими: ген. хор. М. Крат, полк. Іван Білоус, д-р Франц Липецький, П. Будзяк, інж. Роман Крохмалюк, П. Білинський, Денис Несторович, Іван Петращук і ін. У висліді дискусії стверджено, що ОбВУА добре сповняє свої завдання і що треба оживити і чисельно скріпити місцевий Відділ ОбВУА, що досі незорганізованим кол. українськими вояками, які проживають на терені Дітройту і околиці. К. І.

Ню Гейвен, Конн.

За ініціятивою сотн. Йоахима Вишневецького, гол. скарбника ОбВУА з Ню Йорку та заходами сотн. О. Козловського і чет. М. Пашкевича, в неділю 23 березня ц. р. зібралися в Народному Домі на перші сходини колишні українські вояки в Ню Гейвені, Конн., (30 осіб). До ведення сходин одноголосно вибрано президію в складі: проф. І. Голембйовського — предсідник, д-р К. Матвієнко — заст. предс. і чет. М. Панкевич — секретар. Голова сходин проф. І. Голембйовський, перебираючи провід, висловив радість і вдоволення, що вкінці і в Ню Гейвені приходить до заснування воєнної організації.

Після зреферування статуту ОбВУА та його обширного обговорення, в якому брали участь побратими Б. Лесь, Петро Потічний, Микола Кошак, Роман Рондяк і Володимир Антоняк, на внесення побр. Р. Миколасевича рішено сходини уважати основуючими зборами Відділу ОбВУА, а на внесення побр. М. Кошака одноголосно схвалено статут.

Приступлено до вибору першої Управи Відділу. Побр. Козловський зголосив кандидатуру на голову колишнього командира куреня побр. Ів. Голембйовського, який одначе з важливих особистих причин відмовився прийняти ту функцію, а після відмови двох дальших кандидатів М. Кошака і М. Панкевича, вибрано всіма голосами головою сотн. О. Козловського, а до Управи побратимів: В. Антоняка, — заст. голови, М. Панкевича — секретарем та Р. Миколасевича і Петра Потічного — членами. В кінцевій дискусії побр. М. Кошак висловив побажання: 1. Якнайскорше скликати статутову комісію для випрацювання правильника для Відділу, 2. приймати в члени згідно з вимогами статуту тільки тих, що зложать підписані вступні членські анкети, що теж повинні виконати всі приявні на цих зборах. 3. Управа повинна скликати ще якийсь час сходини членів і інформувати їх про свою працю та її напрямні і щоб члени одні одних пізнали та зживалися, як колись, коли один одному були близькими, як брати. 4. старатися до нашої організації приєднувати молодших кол. вояків-українців, бо без молодої крови вояцька організація не має будуччини. Збори прийняли ці побажання, як інструктивні вказівки для Управи. Побр. Петро Потічний з Об'єднання к. Вояків УПА заявив, що кол. вояки УПА уважають потрібним і корисним вступати й працювати в одній центральній комбатант. організації ОбВУА. Він твердив, що всі колишні українські вояки, без уваги на приналежність до тієї чи іншої формації і часу своєї служби, повинні приєднатися до ОбВУА і, разом співпрацюючи, причинитися допомагати визвольній боротьбі українського народу. Представник Дивізійників п. В. Лесь запевнив, що він і його побратими — дивізійники будуть об'єднано співпрацювати зі „старою войною" в ОбВУА. Замикаючи ці перші вояцькі збори в Ню Гейвені, побр. О. Козловський подякував всім приявним за участь, а зокрема кол. воякам УПА і І УД УНА, що так ділово і з правдивою щирістю приступили до спільної праці.

Алентави, Па.

22 березня 1958 року засновано новий Відділ ОбВУА в Аллентавні, Па. В склад Управи увійшли побратими: сотн. Амброзій Маруненко — голова, Іван Павлюк — заст. голови, Андрій Маркович — секретар, Семен Онищенко — скарбник. Контрольна Комісія: Василь Гелеткевич, Прокіп Мотрюк і Михайло Юрчак. Суд Чести: Іван Козак, Іван Худий, Дмитро Гентиш. На основуючих зборах дуже основно обговорено плян праці Відділу на біжучий рік.

Линколн, Небр.

В неділю 4 травня ц. р. заходами побр. Івана Збітнюка і під його проводом відбулися основуючі збори Відділу Об'єднання б. Вояків Українців в Линколн, стейт Небраска. Про перебіг зборів і склад завідуючих органів подамо в черговім нашім „Бюлетені". Головна Управа ОбВУА щиро вітає новоосновані Відділи в Ню Гейвені, Аллентавні та Линколні в нашому Об'єднанні та бажає їх Управам багато успіхів в праці.

„БЮЛЕТЕНЬ" ОбВУА ПЕРЕТВОРЮЄТЬСЯ НА КВАРТАЛЬНИК

На першому засіданні нової Головної Управи ОбВУА, що відбулася у Филаделфії 17 травня ц. р., рішено в принципі перетворити неперіодичне до цього часу видаваний „Бюлетень" ОбВУА на періодик, який появився б що три місяці. Від 1954 року появилося досі 6 чисел „Бюлетеня". Звернено увагу, що вони „губляться", видавані неперіодично й у форматі „Свободи" й тому рішено перевести переговори з видавництвом та Редакцією „Свободи", щоб по змозі видавати „Бюлетень" ОбВУА також в рямцях „Свободи", але на кращому папері.

Наступне число „Бюлетеня", можливо, що вже в новому оформленні, появиться на день 1 листопада 1958 р.

Відновлення Відділу ОбВУА в Клівленді

В минулу неділю 25-го травня ц. р. відбулась в Народному Домі в Клівленді нарада колишніх українських вояків, скликана з ініціятиви Головної Управи ОбВУА в порозумінні з гуртом колишніх вояків в тому місті. На цю нараду прибули члени Головної Управи, приявні в Клівленді на Конвенції Українського Народного Союзу: президент ОбВУА д-р Володимир Галан, заступник президента інж. Іван Поритко і член Управи д-р О. Утриско. На нараду явилось близько 40 колишніх українських вояків. У висліді дуже річевої дискусії, яка розвинулася над доповідями д-ра В. Галана і інж. І. Поритка, рішено відновити Відділ ОбВУА в Клівленді, який колись існував, але з різних причин завмер, та негайно вибрано нову Управу, головою якої став інж. Михайло Хронов'ят. Заступниками стали полк. П. Шкорупа і д-р Е. Гурко, а секретарем сотн. Стрілець. Головою Контрольної Комісії обрано інж. Михайла Кураха, а головою Суду чести — д-ра М. Олійника. Таким чином ОбВУА збагатилось знову на один Відділ, який дає найкращі надії активности.

Українські комбатантські журнали

„УКРАЇНСЬКИЙ КОМБАТАНТ", Орган Союзу Українських Ветеранів. На чужині. 1958 р. Ч. 5-6. Стор. 96.

Це останнє число, яке появилось ще на початку цього року, має подібний популярно-науковий характер, призначений для широкого читацького гурту, у першу чергу колишніх українських військовиків, як і попередні. Ідеологічно він витриманий строго на позиціях Української Національної Ради, тому проводить далі свою першу місію — продовжувати нитку традиції збройної боротьби з 1917-21 рр. і плекати культ тодішнього українського війська та керівних військовиків, заслужених для Української Народної Республіки.

На різнородний зміст того числа складаються 1. історичні документи (3 накази Ресорту Військових Справ, 3 відозви ВО УНРади з приводу 40-річчя українських визвольних змагань), 2. історично-політичні статті, оперті на власних переживаннях авторів, учасників даних подій (Михайло Садовський: Похід українських Армій на Київ-Одесу і здобуття Києва, — В. Филипович: Крути, — Павло Суморокiв: В оточенні під Бродами), 3. спомини характером історичних матеріялів (Я. Дзябенко: Другий Всеукраїнський Військовий З'їзд, — свідчення кол. члена польської армії п. н. Відомості про трагедію в Катині), 4. статті і спомини інформаційно-історичного характеру (В. Д.: Перший український „репатріянт", — П. Надеждненко: Дещо з методів совєтської розвідки), 5. спомини белетристичного характеру (Ю. К. Тамарський: Симон Петлюра у Вадовицях), 6. спомини-статті (М. Щ.: Дипломатична подорож, а може спроневірені можливості), 7. інформаційні замітки (Суспільний канал, В. Т.: Повітряна обсервація), 8. політична публіцистика (Ф. Кордуба: Сучасність і наші завдання, В. Т.: Атомова бомба чи людський потенціял). Не бракує і рецензій полемічного характеру (Микола „Шраменко: Щоб не ширилось баламуцтво). Звичайно, трудно повести цілком чітку межу між отими різними споминами і статтями, в яких є і власні переживання і критичні завваги та інформації. Цілість — безумовно цікава.

„ВІСТІ" Братства кол. Вояків І УД УНА, Мюнхен, Рік IX, ч. 1-2 Березень 1958 р.

Із статті інформаційно-декляративного характеру Л. Ортинського довідуємось, що з фінансових причин те Видавництво перетворило журнал на квартальник, проте дорожить однаково ним і намагається запевнити йому тривку грошову базу. Хоч це орган популярно званих „дивізійників", проте характер журналу загально-комбатантський. Це видно одинаково з першої ідеологічної статті Ф. Кордуби „Незламність ідеї IV Універсалу 1918 року", як і з друкування споминів та матеріялів із давнішої історії збройних змагань (М. Михайлик: Виступ 1-ої Української Військової Школи). Поруч із легкими споминами суто персональної натури (В. Бережанський: В. хвилину задуми), є поважні статті військово-політичного й інформаційного характеру (Ф. Кордуба: Близький Схід у стратегії Сходу й Заходу, Оскар: Совєтський стрил у космос і його наслідки, П. П.: Розбудова армії в новоствореній державі). Редакція звертає увагу на найважливіші ділянки сучасних збройних сил — технологію: Тому маємо окремий відділ „З науки і техніки" (А. М.: Вистрілювання ракет з-під води, Новий американський кріс, В ракеті на Венеру — в цьому останньому пів-белетристичному нарисі подано багато технічних фахових інформацій). Дуже вартісна рубрика „Військово-енциклопедичний словник", як теж відділ рецензій „З книжок і преси" із рецензіями кількох цікавих чужинецьких книжок.

І. К-н

С. О. ШРАМЧЕНКО

● Святослав Шрамченко, колишній лейтенант-капітан Української Державної Флоти відзначає в травні ц. р. 65-річчя з дня свого народження. Святослав Шрамченко був учасником першої світової війни і українських визвольних змагань. Він же останній із живучих старшин Української Державної Флоти і наочний свідок підняття українських прапорів на бойових кораблях тієї флоти в Севастопільськім воєнним порті в 1918 році. Пізніше на еміграції кап. С. Шрамченко був ініціятором свята українського моря. Написав досі понад 200 різних воєнно-морських розвідок в українській і чужоземній пресі. Відомий він теж в кругах українських філателістів, бо має велику збірку коло 16.000 державних і недержавних поштових марок України.

Капітан - лейтенант Української Державної Флоти Святослав Олександрович Шрамченко

ШИКАҐО І „НАРОДНИЙ ФОНД"

(Із збіркових вражень)

Замкнення збіркового року „Народного Фонду" - 1957 дає привід бодай коротко призадуматися над його вислідами і можливостями у майбутньому.

В загальному, треба думати, що загальний вислід збірки, не зважаючи на безробіття і зменшення заробітків і тих, що працюють при фабричному станку, як теж у бизнесах та офісах професіоналістів, що дається все більше відчувати у нас, українська громада в Шикаґо і в цьому році зуміє втримати себе на одному із перших місць під оглядом систематичної збірки річних датків на „Народний Фонд" УККА.

За час існування „Народного Фонду" УККА, в Шикаґо зуміла сторитися поважна група наших людей-громадян, які мають повне зрозуміння значення цього фонду не тільки для нашої українсько-американської спільноти, але й для загальної української справи взагалі. А що важливіше, їх розуміння лежить не у словах і деклярації про співчування до справи, а в спроможності відложити символічну „десятку" чи більше кожного року на цю превважну справу.

Здавалося б, що ця „десятка" у цій країні доляра це нічого. Але так тільки здавалося б... Бо таких, що це потраплять зробити, є всього в Шикаґо й околиці сім до вісім соток в році. Втриматися у такій гарній поставові тим громадянам-платникам не так то і дуже легко. Бо на Український Конгресовий Комітет Америки і його фінансову базу „Народний Фонд" йде від самого початку його існування сконцентрована атака чужих „приятелів", а часом навіть, що гірше і болючіше — і від своїх. Коли ж, одначе, група „упертих" громадян-платників сповняє щороку свій національний обов'язок супроти нашої репрезентації, то треба це брати тільки і виключно на конто правдивої громадської вироблености і зрозуміння ваги цієї репрезентації. На конто свідомости, що головне — це справа позитивної, постійної щоденної праці для добра своєї спільноти.

І тому з тим більшим респектом і пошаною треба ставитися нам до тих платників „Народного Фонду", що не дають себе захитати у своїй постанові витривалості принайменше своїм річним датком прийти з допомогою рідній, близькій нам усім справі.

Ці замітки очевидно відносяться не тільки до платників і жертводавців з Шикаґо, але і з інших більших чи менших місцевостей ЗДА, де проживає людина-громадянин українського роду. Бо всюди, у кожному стейті ЗДА, можна знайти тих платників — від кількох одиниць почиваючи до кількох чи кільканацяти соток. Цікаво для порівняння тут слід ствердити, що в Канаді, при нашому повному респекті до здобутків українців-канадійців, подібний фонд, що там також існує від літ, не зумів дійти навіть до половини тієї розмірно скромної висоти, що „Народний Фонд" УККА у ЗДА. А що міг би і там дійти, а то й перевершити наш українсько-американський фонд, найкращий доказ — це великий розмах хочби лише господарської ділянки життя нашої канадійської спільноти, що якщо не помилимося, перевищує господарську ініціятиву і підприємчивість американських українців. Два сильні фонди американської і канадійської українських спільнот, що бралися б до спільного чи окремого діла хочби у ділянці такого важливого видавництва англомовної літератури в українській справі, це подвоєння сили того фактору, що його доля вложила у теперішню пору на плечі обидвох спільнот серед англомовного світу.

Вертаючися до Шикаґо, варто нам приглянутися до цих постійних платників „НФ", бо, на нашу думку, це може послужити зразком і поштовхом для інших місцевостей і скупчень української спільноти не тільки в ЗДА, але й у Канаді.

Ці постійні платники в Шикаґо і околиці — це люди різних професій, різного віку, більших або менших заробітків, різних поглядів. Це професіоналісти і бизнесмени, члени українського товариства цього імени, що майже поголовно вплачують річний даток, а їх голова, п. І. Дужанський започаткував в цьому році навіть датки на „Мільйоновий Фонд" УККА своєю індивідуальною пожертвою в сумі долярів 225.00 (мабуть найвищою покищо на ту ціль). А треба знати, що таких і подібних датків мають наші бизнесмени в році мало не кожного дня, бо майже кожна більше чи менше важлива збіркова листа мандрує в першій мірі до крамниці чи бюра нашого бизнесмена або професіоналіста.

Так само, якщо йде про нові бизнеси тих, що пробують своїх купецьких сил на новому терені, з-поміж яких вибивається „сотка" нашого імпортера і колишнього одного із найуспішніщих збірщиків й організаторів „НФ" — п. М. Сенчишака.

Це наші лікарі і дентисти — члени Лікарського Т-ва, з-поміж яких тільки для прикладу згадаємо д-рів Сіминовича і Стефурака, що не тільки жертвують річно по „сотці" на „НФ", але є також членами добродіями Наукового Т-ва ім. Шевченка Америки зі своїми пожертвами від дол. 1.000 до 2.000 на цю благородну ціль.

Це наші адвокати, як напр. „п'ятдесятка" сеньйора В. Пелеховича певна кожного року як „амінь" в „Отченаші".

Це постійні датки наших організацій, установ, братств і сестрицтв в Шикаґо з нашими фінансовими інституціями „Тризубом і Касою „Самопоміч" включно (гл. м. і. виклик шикаґівської „Самопомочі" до інших таких кас у ЗДА на „мільйоновий фонд").

Та все ж таки основу становлять у Шикаґо „десятники" чи пак десятидолярівці. Це безперечно потішаючий об'яв і доказ зрозуміння і ваги УККА серед не тільки краще ситуованого громадянства, але і серед тих, для яких 10 долярів це зовсім не дрібниця. Зокрема у теперішньому часі. А що доперва для такого платника, що перейшов критичну 65-тку і замість 250 дол. місячно дістає зі „Сошил Секюриті" свій чек на долярів 100 або і менше! На основі досвіду „НФ" за 8 літ можете бути певні, що „десятка" п. С. чи п. М. скоріше чи пізніше вплине, хоч дружина п. С. перейшла тяжку операцію, що коштувала їх бюджет цього року близько 1,500 дол., а п. М. не працював кілька місяців, бо був тимчасово звільнений. А п-ні Х. вислала рідним пакетів на більше як 1,000 дол. цього року. Ви знаєте певно, що „десятка" п. М. О., члена колишньої львівської малярської „фестайни" не пропаде ніяким чином, хіба б його не стало. Він одного дня з'явиться у збірщика „НФ" і скаже жартом своїм львівським жарґоном: „На, масєм бреце, платив я на Народну Організацію міста Львова колись злоті чи „Ґуралі", тепер плачу „зелені", бо платити треба на свою організацію! А хто ж буде платити як не ми, ржемісьльникі і робутнікі"! Або надійде колишній адвокат, нині „машін-опеврейтор" і шепне: „Вибачте, що так пізно, але бігме скорше не міг, бо працюю тепер тільки три дні в тижні, а „білів" до плачення назбиралося без міри!" Або його товариш по фаху, тепер емерит вже з 90 долярами місячно: „Я вже емерит, платити „десятки" не можу, хіба „п'ятку" але цього року ще вам ям „десятку"!

Чи ж дійсно не зворушливий об'яв почуття обов'язку і національного сумління супроти потреб спільноти? Та не тільки старші громадяни на щастя, є і молодь що йде їм на зміну, хоч ніпе правди діти, тих старших доки що більше, що платять, хоч їх заробітки часто менші як у молодих, а родинні обов'язки часто більші.

Ось такі і подібні приклади можна множити ще і ще, а всі вони правдиві, безпосередньо із нашої дійсности і то не лише з Шикаґо.

Є й інші приклади, що правда не такі зворушливі, не такі будуючі і не такі потішаючі. Але також правдиві, також рідні. Це ті, що є „неплатниками" і, на оправдання шукають різного: Ось найкращий збірщик „НФ" п. Гальчишак признається, що не раз замість датку вщіпнуть його: „А скільки ти проценту дістаєш? (хоч збірщики черевики сходили безкорисно). А другого питають: „А пам'ятаєш, як в тому то а тому таборі ті а ті вкрали"? (хоч справа „НФ" до цього прикладу пасує як горбатий до стіни). А іншому знова: „На католиків не даю" або „На УНРаду не буду тратити тяжко заробленого гроша!" (хоч і одне і друге очевидна вигадла). А цих вигадок без числа і без міри, бо що голова то розум, а відомо наш народ на фантазію не такий то убогий.

Тим більше, що час до часу появиться якесь „друковане слово", яке менше або більше виразно скаже „не дай". А воно, відомо, миліше для вуха, як „дай". І тому скоріше приймається. І тому замість бодай сто тисяч платників, є не цілих десять тисяч, і тому замість одного бодай мільйона, є менше як сто тисяч річно!

Критика не зла річ, часом навіть і потрібна. Але критикуючи не виливаймо дитини з водою, не вбиваймо жертвенности на „Народний Фонд", бо на це чекає тільки противник, він над тим працює, а ми часто зовсім несвідомо ллємо воду на його млин! Не зніохочуймо другого непродуманими словами до плачення „Датку", не підтинаймо охоти до праці жертвенних збірщиків, платім самі, берім збіркові квитарі „НФ" і помагаймо збільшувати цей Фонд, основу нашої громадсько-політичної роботи не лише тут в ЗДА, але і для скривавленої Батьківщини. За національним датком не стоїть сила державної влади, що виекзеквує належність скоріше чи пізніше. Плачення „Датку" — це добровільний тягар, що його бере на себе свідома своїх обов'язків супроти власної спільноти одиниця. А висота зібраної суми датків — це наявний доказ свідомости і патріотизму цієї спільноти для кожнього — свойого і чужого!

Н.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 20-ти мільйонового майна організації!

ОЛЕКСА ЗЕПКО

(Посмертна згадка)

Найсумнішою подією в історії української акронської громади є і буде несподівана смерть найідейнішого УНСоюзового діяча, примірного батька, українського патріота, християнина, чистого характеру людини бл. п. Олекси Зепка, батька містоголови Централі УНСоюзу п-і Євгенії Жеребняк. Відійшов у вічність в п'ятницю рано 16-го травня 1958 р. Його шляхетний характер, його діла, доконані для добра української акронської громади і церкви, були так значні, що заслуговують на окрему згадку.

Народжений 9. вересня 1889 р. в селі Красна, пов. Кросно, Зах. Галичина. Вселюдну школу закінчив в Красній. Надзвичайну здібність в науці з матеріяльних причин не міг використати і 17-літнім юнаком виїхав до ЗДА. Літом 1906 р. опинився в Пітсбурґу, Па, рік пізніше в Донорі, Па, де працював у фабриці. Негайно по приїзді до Америки включився у вир громадянської праці. Став найвірнішим читачем пресового органу Централі РНС - УНС „Свободи", і ревнішим пропаґатором союзових ідей. В 1910 р. був делеґатом на УНСоюзовій Конвенції, і потім був делеґатом майже на всіх Конвенціях.

З переїздом в 1915 р. до Акрону, Огайо, відкрив крамницю споживчих товарів і став піонером українського громадського життя. У малій щойно зорганізованій українській громаді взявся разом з іншими до організації української католицької парохії і будови Храму Божого. В проводі Церковного Комітету працював жертвенно і в Комітеті Будови Нової Церкви. Від грудня 1916 р. працював в Екзекутиві в Б-ві Сош. св. Духа, 295 Відділу УНСоюзу. Союзовими ідеями жив і переводив їх в життя. Був одним із ініціяторів заснування 180 Відділу ім. І. Франка, для членів молодої генерації, тут народженої. Скромної і милої вдачі, вмілo підходив до приєднування членів для великої союзової родини. Майже весь стан членства Відділів чч. 295 і 180, завдячується організаційному хистові Зепка і його родини.

Родина Зепків — це дійсно союзове плем'я, якого число членів УНСоюзу доходить до 80 осіб. Зі своєю дружиною Анастазією, з роду Завійський, — довголітньою ідейною діячкою Союзу Українок, виховав примірно свої три доньки. Наймолодша Зофія, відійшла у вічність в травні 1954 р., найстарша Анна, МекСтовен учителює, середуща Євгенія Жеребняк за приміром свого батька стала реалізатором союзових ідей на ширшу скалю. В Централі УНСоюзу була довший час головною радною, а тепер є містоголовою Централі.

Не було в Акроні такої імпрези, чи громадської акції, в якій бл. п. Олекса Зепко не був би ініціятором і співучасником. Був також у проводі Горожанського Клюбу, відділу ОДВУ, від 1944 р. ЗУАДК-у, а відтак „Самопомочі" і УККА. Не дбав про матеріяльні добра, бо хоч мав можливість доробитися маєтку, не думав про це. Найбільше часу, труду і гроша пожертвував на добро української справи. З приїздом скитальців до Акрону кожному став в пригоді і все щиро спішив з допомогою. Від ранньої молодости, до останніх днів свойого життя багато читав і при кожній нагоді старався поглибити своє знання. Був одним з перших учнів Укр. Торговельної Школи в Шикаґо під проводом дир. Гр. Заячківського. Міг свобідно говорити на різні теми навіть з особою вищої освіти. Був добрим бесідником, люди радо слухали його промов, переплітаних розумними жартами. Недугу, яка його часто переслідувала, приймав зі спокоєм. Побут на „Союзівці" все був його мрією. Мріяв вакації перевести там і цього року. На превеликий жаль не довелось, бо важка недуга положила його на шпитальне ліжко. Ослаблений фізично жалівся, що оце по раз перший від 42 літ не є в силі читати свою улюблену „Свободу". Коли неублагана смерть з кожною годиною скорочувала його трудолюбиве життя в гарячці, день перед смертю, виголосив прекрасну промову на УНС-тему. В п'ятницю рано 16 травня по Акроні блискавкою рознеслася сумна вістка, що помер у шпиталі св. Томи, знаний своїм і чужим, Олекса Зепко.

Не тільки для родини покійного, дружини Анастазії, доньки Анни з сином і зятем МекСтовен, Євгенії Жеребняк з дітьми і чоловіком, старших братів Івана і Константина з родиною у Акроні, сестри Наталії Русенко з Аліквіпи, Па, брата Миколи у рідному краю, але для тих, що з ними співпрацював, для громади і церкви, це найбільша і невіджалувана втрата.

В похоронному заведенні Кунка лежав покійний з погідним лицем, якби у сні, в домовині, у повені квітів. Не хотілося вірити, що він вже у ній до все залишиться. Під час парастасів, правлених місцевим парохом о. Дурбаком, велика заля похоронного заведення була переповнена. В понеділок рано о год. 8.30 почалися похоронні відправи, а відтак при великому здвизі народу покійного перевезено до церкви, де о год. 9-ій Богослуження віправляв о. монс. Гресько, в асисті католицького пароха цієї Церкви о. Гірецька і теперішнього пароха о. Дурбака, який виголосив глибоко змістовну прощальну промову, підкресляючи заслуги покійного для добра церкви, акронської української громади і українського народу. Мабуть, ніколи в Акроні ні було такого великого похорону. Маса народу взяла участь у сумному поході на місце вічного відпочинку. Над могилою, з рамени Централі УНС Покійного прощав головний радний Централі Шмагала з Клівленду, від акронської української громади і рідного села Красна, його найближчий співпрацівник і односельчанин.

Відійшов бл. п. Олекса Зепко на заслужений відпочинок, але його чистий характер, щирий патріотизм і благодарні діла будуть навсе прикладом для інших.

В.Л.

Українська Літературно Мистецький Клюб
Нью Йорк 149 2nd Av

З уваги на двотижневий довгий „вікенд" — в п'ятницю 30 травня ніякої імпрези в ЛМКлюбі в Ню Йорку не буде.

Заряд

Увага! НЮ ГЕЙВЕН, БРІДЖПОРТ, АНСОНІЯ, ГАРТФОРД І ОКОЛИЦЯ! Увага!

Т-во Прихильників УНР, Відділ Комітету Вшанування Пам'яти Симона Петлюри, Православна Громада, Український Робітничий Союз, ч. 189 й інші політично-громадські Організації

— влаштовують —

в НЕДІЛЮ, 1-го ЧЕРВНЯ 1958 р. — о год. 4-ій по пол. в залі ІВКА при вул. Гов., ч. 48 Howe St.), в НЮ ГЕЙВЕНІ, Конн.

АКАДЕМІЮ

присвячену

32-ій РІЧНИЦІ ТРАГІЧНОЇ СМЕРТИ

СИМОНА ПЕТЛЮРИ

Голови Директорії і Головного Отамана Військ Української Народної Республіки.

Реферат виголосить ген.-штабу полк. А. ВАЛІЙСЬКИЙ.
У мистецькій частині беруть участь ВП. П.:
В. Мілянська, Г. Хома, Г. Боровик, Н. Федорович, О. Неділько, І. Петрунчак і Т. Федорович.

Акомпаніямент: І. НЕВЕЛЮК

За Діловий Комітет: С. Мілянський

УВАГА! ДІТРОЙТ І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ВЕЛИКА МАНІФЕСТАЦІЯ

В 25-ту РІЧНИЦЮ
МАСОВОГО ГОЛОДУ В УКРАЇНІ
МЕТРОПОЛІТАЛЬНИЙ ВІДДІЛ УККА в ДІТРОЙТІ,
за допомогою свого Ділового Комітету, зложеного з представників усіх Українських Організацій Дітройту,

— влаштовує —

в НЕДІЛЮ, дня 15-го ЧЕРВНЯ 1958 р.
о год. 2-ій по полудні
у великій залі АВДИТОРІЇ ФОРДА
при вул. Вудвард у Дітройті,

ВЕЛИКУ ПРОТИКОМУНІСТИЧНУ МАНІФЕСТАЦІЮ

з приводу 25-ої річниці найбільшої трагедії українського народу, а саме — масового голоду в Україні, витвореного пляново большевицькою Москвою, з метою фізичного знищення українського населення.

Підготовча праця до маніфестації в повному ході. Діловий Комітет робить все можливе, щоб Маніфестація випала під кожним оглядом величаво. Для цієї цілі вибрано простору репрезентаційну залю в Дітройті, запрошено до участи найчільніших репрезентантів американського політичного світу та заплановано виступ наших мистецьких сил.

Діловий Комітет запрошує всю Українську Громадськість Метрополії Дітройту до масової участі у Маніфестації.

В 25-ту річницю
ГОЛОДОВОЇ ОБЛОГИ УКРАЇНИ МОСКВОЮ
Українці Нюйоркської Метрополітальної Округи

— уряджують —

НАЦІОНАЛЬНО-ПРОТЕСТАЦІЙНУ МАНІФЕСТАЦІЮ

ПРОТИ РОСІЙСЬКО-БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ОКУПАЦІЇ УКРАЇНИ.

На Маніфестації буде схвалена резолюція-апель в обороні державної волі України і вручена представникам Уряду.
Учасників Маніфестації вітатиме

Голова ЦК АБН п. ЯРОСЛАВ СТЕЦЬКО

Після урочистостей — мистецька програма:
3 картини за повістю Б. Антоненка-Давидовича „СМЕРТЬ"
Виконують знані артисти б. Театру В. Блавацького: М. СТЕПОВА, В. ЛЕВИЦЬКА, Я. ПІНОТ-РУДАКЕВИЧ, В. ПАЗДРІЙ, В. КОРОЛИК, В. ШАШАРОВСЬКИЙ.
Хор ООЧСУ під дир. М. КОРМЕЛЮКА.
Виступ молоді — ПОКЛІН ЖЕРТВАМ ОБЛОГИ.
Рецитація — арт. Є. КУРИЛО та інші мистецькі виступи.
— НА ПЛОЩІ ГРАЄ ДУХОВА ОРКЕСТРА СУМА. —

Маніфестація відбудеться

в неділю, 8-го червня ц. р.

НА ОСЕЛІ СУМА
Resort Center of Ukrainian American Youth Association, ELLENVILLE, N. Y.

Початок Маніфестації — після Богослужень о год. 11-ій перед полуднем.

В СУБОТУ, 7-го ЧЕРВНЯ 1958 р. — о год. 8-ій вечора

ПАНАХИДА

ЗА ВПАЛИХ У ГОЛОДОВІЙ ОБЛОЗІ.
Нічліги на Оселі — забезпечені.

УКРАЇНЦІ! Вшановуючи 6 мільйонів жертв московської війни проти Українського Народу, одностайно запротестуємо проти окупації України большевицькою Росією!

ВСІ НА МАНІФЕСТАЦІЮ!

Запис на автобуси в Ню Йорку приймає 2-й Відділ ООЧСУ (315 Іст 10 вул.) щодня від 7-ої год. вечора.

Діловий Громадський Комітет Маніфестації

УКРАЇНСЬКА КАТОЛИЦЬКА ПАРОХІЯ
в ВУНСАКЕТ, Р. Ай. — запрошує на

ПІКНІК

в НЕДІЛЮ, 1-го ЧЕРВНЯ 1958 — Початок год.: 2 по пол.
на власній площі — при Самер вул.
(В разі дощу, Пікнік на наступну неділю, 8-го червня).

Увага! НЮАРК й ОКОЛИЦЯ, Н. Дж.!

Український Спортовий Клюб міста Нюарку
„ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ"
запрошує ГРОМАДЯНСТВО на

ВЕЛИКИЙ СПОРТОВИЙ ПІКНІК

в НЕДІЛЮ, 1-го ЧЕРВНЯ 1958 р.
у WHITE BIRCH GROVE
North Jefferson Rd. WHIPPANY, N. J.

ДОЇЗД: Дорога ч. 10 на захід, скрутити направо на світлі (No. Jefferson Rd.) і їхати прямо ½ милі.

БАГАТА СПОРТОВА ПРОГРАМА!
Початок футбольних змагань — о год. 2-ій по пол.
УСК Ню Йорк — „ЧОРНОМОРСЬКА СІЧ" Нюарк
Понад 20 акрів лісу, зелені та вільної площі. Модерний танцювальний павільон.
Відома оркестра Б. ГІРНЯКА — Пікніковий БУФЕТ
ВСТУП — $1.50
— ПІКНІК відбудеться без огляду на погоду. —
Відчинено від год. 10-ої ранку до 12-ої ночі.

ЗАМІТКА: на Пікніку можна набути всякі товари п. Процюка для висилки пакунків до Европи.

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ ВШАНУВАННЯ ПАМ'ЯТИ СИМОНА ПЕТЛЮРИ в АМЕРИЦІ
ПОВІДОМЛЯЄ, ЩО

в суботу, 7-го червня 1958 р. — о 7-ій год. веч.

— відбудеться —
в залі ФЕШЕН ІНСТИТУТУ
ч. 225 Вест 24-та вул. (між 7 і 8 Евенями)
в НЮ ЙОРКУ

АКАДЕМІЯ

ПРИСВЯЧЕНА 32 РОКОВИНАМ ТРАГІЧНОЇ СМЕРТИ

СИМОНА ПЕТЛЮРИ

Голови Директорії і Головного Отамана Військ Української Народної Республіки.

ПРОГРАМА:
Відкриття: Голова Комітету генерал-поручник О. ЗАГРОДСЬКИЙ
Промова: ред. ІВАН КЕДРИН-РУДНИЦЬКИЙ
Промова в англійській мові: д-р ВОЛОДИМИР СТЕК.

В мистецькій частині:
Український Хор „ДУМКА" з Ню Йорку під керівництвом ЛЕОНТІЯ КРУШЕЛЬНИЦЬКОГО
ДАРІЯ ГОРДИНСЬКА-КАРАНОВИЧ — фортепіянове сольо.
ВОЛОДИМИР ЗМІЙ — деклямація.

Закликаємо Українські Організації і Т-ва в день Академії, 7-го червня 1958 р., не призначати інших імпрез.

Просимо всі Українсько-Американські Організації, Установи, Товариства, а зокрема Вояцькі та Молодечі Організації і Українське Суспільство, взяти участь у вшануванні Великого Сина України і Державного Мужа.

Наша масова участь в Академії буде нашим протестом та гідною відповіддю на французьку телевізійну програму, що відбулася в Парижі, 28-го лютого 1958 р.

Увага! ПАССЕЙК й ОКОЛИЦЯ! Увага!

СПІЛКА УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ АМЕРИКИ,
Осередок в Пассейку, Н. Дж.

— влаштовує —

в НЕДІЛЮ, 1-го ЧЕРВНЯ 1958 р.

„ВЕСНЯНИЙ ПІКНІК"

в залі й городі „ПРЕЗІДЕНТ ПАЛЯСЕ"
Президент вулиця й Паркер Евеню в Пассейку, Н. Дж.
на який маємо честь запросити
ВСЕ УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДЯНСТВО.

ПОЧАТОК: год. 3-та по полудні.
Оркестра: В. ГІРЧИЦІ Багато НЕСПОДІВАНОК

ВСТУП: 1.00 дол.

УПРАВА ОСЕРЕДКУ

Виховна Рада Юного ОДУМУ

РАЗОМ З ГОЛОВНОЮ УПРАВОЮ ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕМОКРАТИЧНОЇ МОЛОДІ В США під протекторатом КОНСИСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В США і за співучастю ЦЕРКОВНИХ ГРОМАД та ШКІЛ українознавства східних штатів

улаштовують

СВЯТО ЗАКІНЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РОКУ
в школах українознавства.

ШКІЛЬНИЙ ФЕСТИВАЛЬ

що відбудеться

в неділю, 8-го червня 1958 р.

В УКРАЇНСЬКОМУ СЕЛІ, поблизу БАВНД БРУКУ й НЬЮ БРОНСВІКУ, в штаті Ньо Джерзі.

Свято розпочнеться о год. 10:30 ранку підняттям американського і українського прапорів, після чого відбудеться

ПОЛЬОВА СЛУЖБА БОЖА.

В програмі свята: Відчитання і виголошення привітань, вписи в пропам'ятну книгу Виховної Ради, виставка праць учнів шкіл українознавства і праць учасників минулорічного табору Юного ОДУМ-у, несподіванки і велика та різноманітна мистецька частина з виступами учнів шкіл і членів гуртків Юного ОДУМ-у.

Після мистецької частини — Відзначення кращих виконавців, а потім — гри й забави для дітей.

Від год. 5:30 — ЗАБАВА для молоді й старшого громадянства на танцювальному майданчику.

ГРАТИМЕ ОРКЕСТРА ВАСИЛЯ БОСОГО.
ПЕРЕВІГ ЦІЛОГО СВЯТА БУДЕ ЗАФІЛЬМОВАНО.
Добірний буфет.—Приємна і корисна розвага та відпочинок.

Весь дохід призначено на Організацію Відпочиниково-Виншкільного Табору Юного ОДУМ-у.

При цій нагоді — вписи до Табору.

Комітет

Можливості переселення

Як вже повідомлено у пресі, в теперішній час є деякі можливості для переселення.

А саме консуляти мають в розпорядимості деяку кількість віз, які лишилися невикористаними аплікантами з уваги на брак достовірних документів. Ці візи можуть бути використані для інших аплікантів, навіть тих, які пізніше зареєстровані в консуляті, але які мають упорядковані всі документи. Тому теж всі ті апліканти, які зареєстровані на переселення до ЗДА, повинні негайно скомунікуватися з консулятом в справі переселення. Апліканти, які живуть у Німеччині повинні це зробити за посередництвом Европейського Представництва ЗУАДК-у у Мюнхені, при вул. Авґустен ч. 46.

Для повного полагодження справи кожний аплікант мусить виказатися запорукою від спонзора у формі афідавіту. Канцелярія ЗУАД-Комітету вислала спонзорам переселенчих справ, які саме актуалізувалися, формулярі афідавіту для виготовлення. Формулярі афідавіту мусять бути завірені нотарем. До афідавіту треба долучити посвідчення про маєтковий стан спонзора, як посвідчення з місця праці, чи теж у випадку самозатруднення фотокопію квіту на вплачений податок від приходу, посвідчення з банку про стан банкового конта і тим подібні посвідчення, які характеризують маєтковий стан спонзора.

Є деяка скількість аплікантів, які не мають ні рідних, ні приятелів у ЗДА, від яких могли б сподіватися афідавіту. Канцелярія ЗУАДКомітету проголосила листу тих аплікантів у пресі з проханням до нашої громади стати в допомозі цим аплікантам у формі виготовлення афідавіту. Справа дуже актуальна і тому пильна і негайна. Громадян охочих підписати афідавіт просить ся зголоситись до канцелярії ЗУАДКомітету на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE, Inc.
P. O. Box 1661, Phila 5, Pa., USA

Треба вірити, що наша громада, яка допомогла ЗУАД-Комітетові пересилити кругло 50.000 українців з Европи, поставиться прихильно до цієї остаточної можливости переселення і зголосить свою готовість допомогти в переселенні цих нових аплікантів. Справа спішна і реченцева.

З. У. А. Д. Комітет

Посмертна Згадка

РОЗАЛІЯ ДУБАС, довголітня членкиня Т-ва ім. І. Франка, Відд. 372 УНСоюзу в Плейнфілді, Н. Дж., упокоїлася в Бозі, в понеділок, 26-го травня 1958 р. Покійна нар. в селі Стара Сіль, пов. Старий Самбір. До ЗДА, до Нюарку прибула в 1909 р. Похорон — в четвер, 29-го травня 1958 р. о год. 8:30 рано, з пох. заведення, до української греко-кат. церкви. Покійна полишила в смутку чоловіка Михайла і родину. — В. Й П!

К. Наконечний, секр.

Бенсон передбачає зменшення цін на сільсько-господарські продукти

Атлантик Ситі, Н. Дж. — Секретар рільництва Езра Тефт Бенсон на пресовій конференції заявив, що ціни на деякі фармерські продукти незабаром почнуть зменшуватися, бо тепер вони є на вершку і стоять найвище від січня 1953 року, це значить від часу, коли Айзенгавер перебрав президентуру. На думку Бенсона незабаром повинні зменшитися ціни на цитрусові овочі, городину, воловину і свинину. Цитрусові овочі і городина подорожчали були на весні цього року тому, що на Флориді були морози, які пошкодили були ті продукти. Свинина є тепер на 6 відсотків дорожча як рік тому, а власники тваринних фарм знову зможуть вийти на м'ясний ринок, бо вже минулася ще минулого року п'ятирічна посуха в тих стейтах, де плекають рогату худобу. Господарська рецесія не мала впливу на фармерство, бо прибутки фармерів в квітні цього року були на 10 відсотків більші як в тому часі минулого року.

ТАРЗАН, ч. 4067. Похмурий вид.

Наступного дня люди посувалися вперед дуже поволі, бо приходилося безжалісно прорубувати собі шлях крізь масу переплутаного галуззя.

Але незабаром вони продерлися на галявину... І відкрили спотворений, розбитий літак!